1 Mayıs'sız demokrasi olmaz

1 Mayıs'ta barışçıl kutlamaların engellenmesi, polisiye olaylar çıkması, bu günkü kritik durumda, yanlızca baskı ve şiddet uygulamalarını artırmak parlementoyu dışlamak, demokratikleşmeyi engellemek isteyen güçlerin işine yarayacaktır. (Sayfa 8)

SİYASİ HABER VE YORUM GAZETESİ Sayı 34 5 Mayıs - 15 Mayıs 2 500 LİRA

adımlar

Kutlu Sargın Özgür...

DEMOKRASİ GÜÇLERİNİN KAZANIMI

Yasaklar toplumundan seçimler toplumuna doğru

Demokrasi olabilmesi için, sizin karşınızdaki diğer güçleri, toplumsal aktörleri, siyasal ideolojileri kabul edebilmeniz gerekiyor. Nilüfer Göle (Sayfa 7)

Lenin ve leninizm

Dünyamız yeni bir çağa giriyor. Bu çağa oturacak ideolojik ve politik sistemliliğe, bence büyük gereksinim var **Celal A. Kanat** (Sayfa 13)

Lima bildirisi

Yükseköğrenim kurumlarının özerkliği, ilgili akademik çevrenin tüm üyelerinin aktif katılımını içeren demokratik bir öz yönetimle gerçekleşir (Sayfa 16)

Bedenimiz, emeğimiz, kimliğimize sahip çıkmak

Bütün insanlar hep birlikte çağdaşlaşacaklar, çağdaşlaşma ile kadınların ezilmesi de ortadan kalkacak. Bunun olmadığını çağdaş olan batı ülkelerinde görüyoruz. **Gülnur Savran** (Sayfa 10)

KISA KISA KISA

DENKTAŞ YİNE KAZANDI, YA KIBRIS?

KKTC'nde 22 Nisan'da yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde oyların % 68'ini alan Rauf DENKTAŞ, TRT'nin, Asil NADİR'in ve T.C. Lefkoşe Büyükelçiliği'nin de yardımlarıyla (!) ikinci kez Cumhurbaşkanı seçildi.

Uluslararası platformlarda, BM'ce de benimsenen iki toplumlu federal çözüm planına sıcak bakıyor izlenimi vermeye çalışan Denktaş, seçim kampanyası boyunca, gerçekten, arkasına aldığı şoven destekle neyin peşinde olduğunu göstermiş oldu. Seçim sonucu, ibreyi çözümsüzlüğe doğru kaydırmış oldu.

Gözler şimdi, 6 Mayıs'ta yapılacak genel seçimlerde KKTC'nde. Denktaş'ın partisi olduğu aşikar olan UBP'nin kazanabileceği ise çok zor bir olasılık olarak görülüyor bu kez. Parlamento seçimleri bir yerde ikinci raund ve bakalım Denktaş koltuğunu sağlama alabilecek mi?

ÖĞRETMEN HAREKETİNDEN SARGIN VE KUTLU'YA DESTEK

1940'lardan bu yana Türkiye öğretmen hareketine damgasını vuran TÖDMF, TÖS, İLK-SEN ve TÖB-DER'in çeşitli zamanlar Genel Başkanlıklarını yürüten **Ali BOZKURT, Cemil ÇAKIR, Feyzullah ERTUĞRUL, Kenan KELEŞ** ve **Hayrettin UYSAL**, 25 Nisan'da yaptıkları ortak bir açıklama ile "düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün, bilimsel gerçekleri açıklama özgürlüğünün olduğu, cezaevlerinde siyasal suçluları bulunmayan, insanlarına dışkı yedirilmeyen bir Türkiye için, Nihat SARGIN ve Haydar KUTLU'nun istemlerini desteklediklerini" açıkladılar.

ANKARA DGM SAVCILIĞI'NIN YUVARLADIĞI YENİ İNCİ(!)

Ankara'nın Rambosu Demiral ve yakın çalışma arkadaşı Ülkü Coşkun'un icraatları sürüyor. Kutlu, Sargın davası ile dünyaca meşhur oldular. Gazete toplatma, Gece yarısı tanınmış hukukçu, aydınları gözaltına alma ile ünlü DGM Heyeti bütün bunlardan sıkılmış olacaklar ki, tür değiştirip, aşk masalı ile, casusluk senaryosuyla yeniden sahneye çıktılar. Ancak bu kez foyaları çabucak ortaya çıktı.

15 Mayıs'ta DGM'nin salonu alışık olunmayan bir dava ile karşılaşacak. Hasan Celal Güzel, Gazeteci Uluç Gürkan ve Hande Şevkat Mumcu yargılanacaklar. Kimsenin inanmadığı senaryo ile açılan davanın gelişimini herkes merakla bekliyor.

KİTAP İMHASINA MADDİ VE MANEVİ TAZMİNAT

Danıştay 10. Dairesi, yayıncı Süleyman EGE'nin açtığı davayı tüm istemlerini kabul ederek karara bağladı. Buna göre, Bilim ve Sosyalizm Yayınları'nın 133.bin kitabının yakılarak imha edilmesinden doğan zarar 1985 yılı fiatları esas alınıp yasal faizi de eklenerek tazmin edilecek. Ayrıca, idarenin ağır hizmet kusurundan dolayı, Danıştay 10.Dairesi Ege'ye manevi tazminat ödenmesini de kararlaştırdı.

Yayıncı Süleyman EGE, karar öncesi yaptığı savunmada sözlerini, "Vereceğiniz karar, Türkiye'de insan ve insanlığın evrensel mirası kitaba, bilime saygıyı yüceltecek; demokrasinin, hukuk devletinin ilerlemesine verimli katkılarda bulunacak." diye bitirmişti.

POLİS 23000 TELEFONU DİNLİYOR

Herhangi bir yasal prosedür olmaksızın polisin 6000 telefonu sürekli, 17000 telefonu ise gerek duyduğunda 'istihbarat' amacıyla dinlediği anlaşıldı. "Teknik Takip Odalarının" bu olağanüstü yoğunluğu karşısında PTT Genel Müdürlüğü'nce Telefon Başmüdürlüklerine gönderilen "dinleme cihazı" konulu genelgede telefonların dinlenebilmesi için savcılık ve mahkeme kararı olması gerektiği hatırlatılıyor, ayrıca özel hatlar için ücret talep edilmesi gerektiği vurgulanıyor.

Konuya ilişkin olarak SHP Genel Sekreter Yrd. Adnan KESKİN, "haberleşme özgürlüğünün kısıtlanmasını kınadıklarını" açıklarken DYP Genel Başkan Yrd. Selahattin KILIÇ da yaptığı açıklamada "telefonların dinlenmesinin Çankaya ve ANAP hükümetine yakışan ilkel bir tutum" olarak niteledi.

TÜRK DIŞİŞLERİNDE SKANDAL

Federal Alman yetkilileri, ülkelerinde görev yapan 15 Türk Dışişleri mensubunun istihbarat faaliyetinde bulundukları gerekçesiyle Dışişleri Bakanlığı'na başvurarak görevden alınmalarını istemesiyle diplomatik bir skandal ortaya çıktı. Federal Almanya'da yayın yapan ARD Televizyonunun bir haberiyle kamuoyuna yansıyan olayı Türk Dışişleri yalanlamazken, Haziran ayı içinde yapılacak atamalar çerçevesinde sözkonusu 15 Dışişleri mensubunun görev yerlerinin değiştirileceği öğrenildi.

BEŞİKÇİ YENİDEN YARGI ÖNÜNDE

Beşikçi'nin tutukluğuna devam

● **İlhan Işıktaş**

Dr. İsmail Beşikçi 'nin 18 Nisan günü, İstanbul 2 no'lu Devlet Güvenlik Mahkemesinde "DEVLETLER ARASI SÖMÜRGE KÜRDİSTAN" kitabından ötürü yargılanmasına başlandı. 100 Avukat adına **Av. Serhat Bucak**'ın tahliye talebi reddedildi. Duruşmayı izlemeye çok sayıda aydın, milletvekili ve gazeteci katıldı.

Alan yayıncılık adına Ayşe Zarakolu'nun tutuksuz yargılandığı duruşmada, sorgu savunmasını yapan BEŞİKÇİ ; 1967 yılından beri çeşitli tarihlerde ve çeşitli mahkemelerde yargılandım. Bu yargılamalarla ilgili olarak düzenlenen iddianamelerin içeriği hiç değişmedi, aynı iddialar aynı kavramlarla, aynı terminoloji içinde tekrarlanıp duruyor.

Gerçeklerin söylenmesi, incelenmesi, araştırılması, ceza tehditi altında tutulmaktadır. Resmi ideolojinin kabullerinin dışına çıkanlara, sorunlara olgulara özgürce yaklaşanlara, bilimin kavramlarıyla yaklaşanlara, cezaevinin yolu gösterilmektedir. Düşünce hayatı üzerinde, resmi ideolojinin bu baskısı bilimin gelişmesini engellemektedir." dedi. Daha sonra Türk resmi ideolojisini reddettiğini bildiren Beşikçi, Türk devleti yetkililerinin bir çok alanda olduğu gibi Kürt halkına karşı çifte standart uyguladığını söyledi. Yirmiyedi sayfalık sorgu savunmasında, devletin bu tutumla kendisini Avrupa'dan uzaklaştıracağına da değindi. Duruşma 15 Mayıs'a ertelendi.

Duruşmayı izleyenler arasında **Şerafeetin Elçi, M.Ali Eren, Kemal Anadol, Ahmet Yıldız, Sungur Savran, Ahmet Türk, Arif Sağ, M.Ali Aybar, Zihni Anadol, İdris Erdinç, Rahmi Saltuk, Çağatay Anadol, Bilgesu Erenus, Yalçın Küçük** vardı.

Beşikçi ile Dayanışma Komitesi "üyesi **Av. Serhat Bucak** ile yaptığımız söyleşide " açılan İmza kampanyası sonucu 15000'i aşan imza toplandığını, imzaları 413 sayılı K.H.K. yüzünden yayınlıyamadıklarını, hatta duruşma gününü kamuoyuna duyurmak için bile basına ilan veremediklerini söyledi. Ayrıca uluslararası kamuoyunun yoğun desteği olduğunu, birçok yabancı parlamenter ve hukukçunun, cumhurbaşkanı, başbakan, içişleri bakanı ve dışişleri bakanına mesajlar göndererek Beşikçi'nin bir an önce serbest bırakılması için girişimde bulunduklarını ve yakında Beşikçi ile dayanışma gecesi düzenlemeyi düşündüklerini de belirtti.

KARARNAME DEĞİL KARABULUT

Adımlar Haber Merkezi Bütün Türkiye'yi etkileyecek olan 413 sayılı kararname yürürlüğe girdi. Böylece ülkemizde bolca bulunan antidemokratik yasalara bir yenisi daha eklendi.

Bu yeni "önlemler paketi" kamuoyunun büyük bir tepkisiyle karşılaştı. Özellikle basına sansür getirilmiş olması tepkinin daha da yoğunlaşmasını sağladı. Gerçi basına sansür uygulanması yeni bir olay değildir. Bu uygulama hemen hemen Cumhuriyet tarihi kadar eskidir. Ancak sansür denince ilk akla geleni ünlü Takrir-İ Sükun yasasıdır. Tek maddelik bu yasa Şeyh Sait isyanından hemen sonra çıkarıldı. Yirmiye yakın gazete kapatıldı. Pek çok gazeteci tutuklandı. Söz konusu yasayla amaçlanan şey yalnızca basına sansür uygulamak değildi. Bundan da öte, amaçlanan iktidarın yaz dediğini yazan yazma dediğini yazmayan güdümlü bir basın yaratmaktı.

Aradan altmış beş yıl geçmesine rağmen devleti yönetenlerin düşüncelerinin pek değişmediğini ve 1920'lerde kaldığını görüyoruz.

Kararname,kepenk kapama eylemlerinin yapılması giderek yayılan gösterilere dönüşmesi sonucu gündeme geldi. Aslında itelaşlanmanın bir başka faktör ise, değişik kesimlerden sağduyulu seslerin yükselerek devletin Güneydoğu politikalarını eleştirmeleri oldu.

Genel Kurmay Başkanına göre askeri önlemler yeterli değildi. Adını açıklamayan bir devlet görevlisine göre Profesyonel güvenlik birimlerine ihtiyaç vardı. Milli Güvenlik Kurulu'ndan bir yetkili ise açıkça şunları söylüyordu: "Bakın, yok dışkı yedirdi, yok halka eziyet ediliyor falan diye yazarak yapılan yıpratmalar, moral bozucu oluyor."

28 Mart'ta yapılacak Milli Güvenlik Kurulu toplantısı öncesi Pakistan ulusal günü dolayısıyla verilen resepsiyonda Cumhurbaşkanı Özal, Başbakan Akbulut ve Genel Kurmay Başkanı Torumtay bir araya geldiler. Daha sonra toplanan Milli Güvenlik Kurulu "yeni önlemler" paketini hükümete sunmayı kararlaştırdı. Hükümet ise Milli güvenlik Kurulu'ndan gelen teklifi parlementoya getirme gereği bile duymadan alelacele yasalaştırıp yürürlüğe soktu.

Kararname yayınlanır yayınlanmaz etkisini göstermeye başladı. İlkin günlük gazeteler resmi açıklamaların dışında bölgede olup bitenleri yazmaktan sakındılar. Hürriyet gazetesi, İkibine Doğru'yla olan sözleşmesinin tek yanlı olarak fesh etti. Sözkonusu dergi matbaa bulamadığından bir süre yayınlanamadı. Adımlar gazetesi de içinde Sol dergiler, basılacak matbaa bulamaz oldular.

Kararnameye tepkiler, kararnamenin yürürlüğe girmesiyle birlikte yükseldi. Oktay Ekşi, 11 Nisan tarihli Hürriyet gazetesindeki köşesinde tepkisini şöyle dile getiriyordu: "Takrir-i Sükun Kanun'undan çok daha ağır bir şekilde sadece basının değil herkesin temel hak ve özgürlüklerini tamamen ortadan kaldıran hükümler getirmektedir." Güngör Mengi sabah'ta şöyle diyordu. "Bu kararı gözden geçirmesi için iktidarı yeniden uyarmak boynumuzun borcudur." Nazlı Ilıcak, Tercüman da şunları yazıyordu: "O zaman olay yasama organının devre dışı bırakılıp demokratik parlamenter düzenin zedelenmesinden de öte bir fiili duruma ülkeyi sürüklüyor."

Parlamentoda grubu bulunan muhalefet partileri, daha önce Cumhurbaşkanıyla yaptıkları görüşmede bu önlemlerin konuşulmadığını söylediler ve kararnameyi antidemokratik, anayasaya, basın özgürlüğüne, kişi hak ve özgürlüklerine aykırı bulduklarını açıkladılar. DYP Genel Başkanı Demirel yeni önlemleri "Kuyucu Murat Paşa Tedbirleri" olarak nitelendirirken, SHP Genel Başkanı İnönü ise "Uzun bir süre normal olay gibi basında çıkan haberleri engellemek, bunu kabul edemeyiz" diyerek tepkisini dile getirdi. Bağımsız on sekiz milletvekili parlamentoda oturma eylemi yaparak kararnameyi protesto ettiler.

Muhalefet Partileri, basın, demokratik örgütler, sendikalar kısaca toplumun ezici çoğunluğu, kararnameyi, tepkilerini dile getirdiler ve bunun bir an önce kaldırılmasını talep ettiler. En son, SHP kararnamenin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurdu.

TBKP Başkan Yardımcısı ve genel sekreter yardımcısı dönüyor.

DEMOKRATİKLEŞMEDE NİTEL DEĞİŞİME YOL AÇMA...

Mehmet Karaca, Osman Sakalsız

Adımlar Haber Merkezi - TBKP Başkan Yardımcısı Mehmet Karaca, Genel Sekreter Yardımcısı Osman Sakalsız 3 Mayıs günü bir açıklama yaparak Türkiye'ye döneceklerini açıkladılar. Federal Almanya'nın Düisburg şehrinde açıklama yapan Karaca ve Sakalsız şunları söylediler:

Mehmet Karaca yaptığı açıklamada, " 20 Nisan 1990 günü Paris Başkonsolosluğuna yazılı başvuruda bulunarak ülkeye dönüş belgesi" istediğini, ancak kendisine yurttaşlıktan çıkarıldığı için dönüş belgesi verilmediğini, buna rağmen Mayıs ayı içerisinde ülkeye döneceğini söyledi. Karaca yaptığı açıklamada daha sonra şunları söyledi:

Karaca, dönüş gerekçesine ilişkin "TBKP 2,5 yıldır bir yasallaşma mücadelesi veriyor. Bu konuda artık genel bir mutabakat doğmuştur. TBKP'nin toplumsal meşruiyeti bu mutabakat içerisinde toplum vicdanında sağlanmıştır. Bugüne kadar SARGIN ve KUTLU'nun bırakılmamış olmaları büyük bir çelişki ve vicdanları sızlatan bir haksızlıktır. Toplumsal meşruiyetin yanında hukuksal meşruiyette bir an önce çözümlenmelidir. Konu dar anlamda bir TBKP olayı değildir. Demokratikleşmede bir nitel değişikliğe yol açma sorunudur. TBKP çağdaş kimliği ile işçi sınıfının, barışın yurtseverliğin, demokratizmin, hümanizmin ve sosyalizmin partisidir.

TBKP, ülkemizin geniş kitlelere dayalı, çağdaş, katılımcı ve çoğulcu bir demokrasiyi gerçekleştirmesinde, Kürt sorununun adil demokratik bir çözüme kavuşturulmasında, dünya ve bölge barışının korunmasında kendi etkin katkısını yapacaktır.

Ülkemizde komünistler üzerindeki uzun yıllardır sürdürülen yasak zinciri, demokrasi güçlerinin kararlı mücadeleleri ve uluslararası dayanışmanın etkileri ile kırılmıştır. Bu bir tarihi kazanımdır. Parti yönetimimizin daha önce açıkladığı gibi TBKP, bu kazanımlarını ve yeni düşüncelerini 15 Nisan'da bir araya gelen daha geniş Marksist güçlerin ortak eseri olabilecek partiye taşıyacaktır. Bu politik faaliyete özgürce memleketimde katılmak için dönüyorum."

TBKP G. Sekreter yardımcısı Osman Sakalsız bir basın açıklaması yaparak dönüşünü açıkladı. Sakalsız yaptığı basın açıklamasında şunları söyledi:

"1981 yılından bu yana politik göçmen olarak bulunduğum F. Almanya'dan, 14 Mayıs 1990 tarihinde Türkiye'ye dönmek üzere ayrılma kararı vermiş bulunuyorum.

Ülkeye dönüşümün amacı, 15 Nisan 1990 tarihinde İstanbul'da yapılan toplantıda, kuruluş hazırlığına başlanılan ve yeni girişimlerle kapsamının genişleyeceğini umduğum farklı görüşlerden marksistleri birleştiren partiye bir komünist olarak katkıda bulunmaktır.

TBKP saflarında yer alan işçilerin, emekçilerin, aydınların, kadın ve erkek üye ve yandaşlarımızın, bu geniş partinin kuruluşunda hiçbir ayrıcalık talep etmeksizin, birleştirici, aktif ve olumlu bir rol oynayacağından emin olarak parti tarafından bana verilen sorumlu görevimi kendi ülkemde özgürce yerine getirmek istiyorum.

Ülkeye dönüşümün bir diğer amacı, demokrasi mücadelesi açısından büyük önem taşıyan 141-142 maddelerin kaldırılması çabalarına daha aktif katılabilmektir.

TBKP'nin 16 Kasım 1987 tarihinden bu yana 141-142. maddelerin kaldırılması ve basında "Kürt Sorunu" diye anılan sorunu özgürce tartışmanın ve bu soruna özgürce çözüm yolu önermenin önündeki engellerin aşılması yönünde yürüttüğü mücadele, şimdi çok daha geniş kapsamlı ve pratik bir anlam kazanmıştır. Bu mücadele, meşruiyetini savunduğu amaçlar ve dayandığı geniş kitlelerin gücünden, onların taleplerinin haklılığından alacak olan söz konusu geniş partinin hukuki güvenceye kavuşturulması mücadelesi düzeyine yükselmiştir. Aynı zamanda bu mücadelenin kazanılması, 12 Eylül döneminde TCK'nın öteki maddelerinden baskıya uğratılmış marksistlerin de durumunu kamuoyu vicdanında daha açık hale getirecektir. Böyle bir durumda, namuslu her insan, marksistlerin bir bölümünün özgür, diğer bölümünü ise hala baskı altında ve özgürlüklerden yoksun oluşunu asla kabul etmeyecektir. Varolan bütün engellere rağmen, genel af çıkarılmasını yolları açılmış olacaktır. Türkiye marksist hareketinin bütünü üstündeki yasakların kaldırılması ise, bu hareketin Kürt sorunundan, çevre sorununa, kadın sorunundan barış sorununa, ülkenin ekonomik sorunlarından gençliğin sorunlarına kadar, her sorunun çözümüne gerçek demokratik katkıda bulunmasını tartışmasız kolaylaştı-racaktır.

Yurttaşlık haklarımı işte bu amaçlarla, 141-142'siz bir Türkiye için, özgürce kullanmak istiyorum.

Dokuz yıldan bu yana yurtdışındaki partili, partisiz göçmen arkadaşlarımla omuz omuza yürüttüğümüz barış, demokrasi, insan hakları, sosyalizm mücadelesini sıcak anılarını ülkedeki mücadeleye taşıyacağımı belirtmek isterim.

Bu arada, 1981 yılından bu yana bütün politik geçmenler gibi beni de ülkelerinde -varolan tüm yabancı düşmanı akımlarına rağmen- konuk eden Alman emekçilerine, demokratlarına, barıştan, insan haklarından yana bütün öteki Avrupalı dostlarımıza, bizimle uluslararası dayanışmadan en güç anlarda bile geri durmayan kardeş komünist partilerine, sosyal demokrat ve çevreci partilere TBKP adına en içten şükran duygularımızı iletirim."

ÜLKENİN SAHİPSİZ OLMADIĞ I GÖSTERİLEBİLMİŞTİR

TBKP Başkanı Dr. Nihat Sargın ve Genel Sekreteri Haydar Kutlu 25 Nisan günü yaptıkları bir açıklama ile 6 nisan günü başladıkları ölüm orucuna ara verdiler. Sargın ve Kutlu'nun açıklamaları şöyle:

Son onbeş yirmi gün içinde Türkiye önemli günler yaşadı. Baskıcı ve çağdışı rejim yanlılarının, 12 Eylül'ü sürdürme heveslilerinin eliyle ülkemizin karanlık bir geleceğe sürüklenmek istendiği bir ortamda halkımızın barışçı, demokratik, aydınlık geleceğine sahip çıkacak güçlerin varolduğu, ülkenin sahipsiz olmadığı gösterilebilmiştir. Umutsuzluk ortamında demokrasi güçleri ciddi bir umut ışığı yakmayı başarmışlardır.

Demokratik muhalefetin yükselmesi ile belirlenen bu yeni durum, açlık grevi eylemimizin temel amacı olan "Demokrasi İçin Uyarı" görevinin yerine gelmiş olduğunu göstermektedir.

İktidarca gündemden düşürülmüş veya en azından kış uykusuna yatırılmış görünen 141,142 ve 163. maddelerin kaldırılması konusu -ki grevimizin ikinci ve dolaysız nedenini oluşturmak idi- yeniden ve bir daha çıkmamacasına Türkiye'nin ve o yolla Bakanlar Kurulu'nun gündemine girmiştir. Tartışılmıştır, tartışılacaktır.

Haklılığımızı bir kez daha tescil eden dayanışma ve destek, en iyimser tahminleri aşan ölçüde olmuş, yurdun her köşesinde ve toplumumuzun her kesiminde yansımasını bulmuştur. Hem bu maddeleri, hem de özel olarak görülmekte olan davamızla ilgili tam bir konsensusün mevcut olduğu, her biri ayrı yaratıcılık örneği eylemlerin haberleri, yazı, demeç, makalerle... kesin olarak ortaya çıkmıştır.

Nihayet, doğrudan taraf durumunda olmamakla birlikte sayın Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın yabancı gazeteci'erle yaptığı söyleşide ifade ettiği üzere, "141, 142 ve 163. maddeler üzerinde hükümetin çalışmaları sürdürdüğü ve bayramdan sonra kesin şekle kavuşacağı" teminatı yayınlanmış bulunmaktadır.

Bu olgulara ek olarak, destek ve dayanışmanın sahibi demokrasi güçlerinin seçkin temsilcileri, cezaevindeki ziyaretleri sırasında, bizzat ve gönderdikleri telgraf ve mektuplarla ve avukatlarımız aracılığıyla dolaylı biçimde şu görüş ve arzularını ısrarla dile getirmişlerdir: Gerek daha da üstün ve sonuç alıcı bir dayanışmanın örgütlenebilmesi, gerek iktidarın kendi içindeki tartışmayı sonuçlandırarak ülke ve dünya kamuoyunun ısrarla talep ettiği sonuca ulaşabilmesi için kaçınılmaz bir süreye gereksinim duymaktadırlar. Oysa grevde geçecek bu sürede sağlığımızla ilgili olarak derin endişe ve kaygıları bulunmaktadır.

Bu faktörleri topluca ve dikkatle değerlendirerek ve özellikle, tümüyle demokrat kamuoyuna mal olan ve artık yalnızca kendi kendimize karar verme yetkisine sahip olamayacağımızı hissettiğimiz grevimizde, kamuoyunun ortak talebini gözönünde bulundurarak, bugün bayram öncesinde açlık grevimizi bir süre ertelemeyi uygun gördük.

Açıklıkla belirtmek gerekir ki, bu eylemimize son vermek değil, yalnızca ara vermedir. Zira saydığımız tüm olumlu gelişmelere karşın ve sorunun geciktirilmeden çözümleneceğine dair, kamuoyunun izlediği ve bize ulaşan bilgiler çerçevesinde kimi işaretler belirmişse de bunlara kesin gözü ile bakılamaz. Yargılanma biçiminin ve tutukluluğumuzun yol açtığı hukuk skandalı ortadan kaldırılmış değildir. Buna karşılık, kararımız, aynı zamanda yeni bir ertelemenin gerekçesi olarak sunulmak istenen "dayatma" iddiasını da ortadan kaldıracaktır.

Grevde geçen yirmi gün içinde, bizim için, eksilen fizik gücün çok ötesinde moral güç kaynağı oluşturan destek ve dayanışmalarını her fırsatta ve fırsatları bizzat yaratarak ortaya koyan, TBKP'li kardeşlerimizle birlikte yaşlı, genç, kadın, çocuk herkese, ülkemiz ve dünya demokratik kamuoyuna içten teşekkürlerimizi sunarız.

Son yirmi gün şu basit gerçeği bir kez daha kanıtladı: Özlediğimiz demokrasiye ancak hep birlikte insan olmanın onur ve gururu ile haklarımızı topluca ve bizzat sahip çıkarak kavuşabileceğiz. Katılımcı demokrasi hep birlikte katılarak kurulacaktır.

Yepyeni, Barışçıl Dayanışma Örnekleri

EYLEMLİLİKTE YENİ BOYUT

Haklılıklarından aldıkları güç ve liderlerinin kendilerine, yaratıcılıklarına, örgütlerine duydukları güven parti örgütlerini olağanüstü canlandırdı.

● Yalçın Ergündoğan

"... Sizlere ilk kez doğrudan sesleniyoruz. Daha önceleri, zaman zaman bu gereksinimi şiddetle duyduk. Bu anlarda sizlerin yanıbaşında olup, sizlerle her konuyu enine boyuna görüşebilmeyi ne kadar istedik. Yazmaya gelince, bu hiçbir zaman yüz yüze görüşmenin, diyaloğun, karşılıklı görüş alış-verişinin yerini tutmayacak tek taraflı bir monolog durumundadır. İster istemez, şimdi olduğu gibi . . "

"... Örgütlü destek hareketleri. Başarı için bu şarttır. Eyleme geçilmeden önce bu şartın gerçekleşeceği veri kabul edilmişti. Çünkü, bu konuda demokratik kamuoyuna, ama hepsinden, herşeyden önce parti ve onu oluşturan bireyler olarak siz yoldaşlarımıza güveniyoruz... "

TBKP Başkanı Dr. Nihat Sargın ve Genel Sekreteri Haydar Kutlu'nun, 6 Nisan 1990 tarihli mektubu; parti örgütlerine, TBKP üye ve yandaşlarına ulaşmıştı.

". . . Partiye, onu oluşturan bireyler olarak siz yoldaşlarımıza güveniyoruz..." "...Hiçbir mücadele, hiçbir önemli hedef coşku ve heyecan olmadan kazanılamaz." diyordu liderler.

TBKP'liler, liderlerinin içten mektubunu okumuşlar, tartışmışlardı. Partisine, parti örgütlerine, onların yaratıcılıklarına güvenen kararlı bir sesti mektubun satırlarından yükselen.

Ne kadar da denk düşmüştü durumlarına, ihtiyaçlarına. Liderlerini tanıyorlardı. Liderleri de onları. Ne ki, parti MK'sının kararı ile döndükleri ülkelerinde, Ankara Merkez Cezaevi'nin kalın duvarları (!) çevirmişti etraflarını . . .

* * *

İşte ne olduysa bu mektuptan sonra oldu. Partilerinin politikasına güvenen, yaşama geçirmek için didinen parti örgütleri, taban, birden canlandı. Türlü kaygı ve zaaflarla parti tabanının çırpınışlarına seyirci kalanlarda bile kıpırdanmalar gözlendi.

141-142 ve 163'cü gençler müzeye teslim ettiler

Parti örgütleri, dışardakilerden epeydir duymayı umuttukları kavram ve yaklaşımlarla, içerdeki liderlerinin seslenişine, coşkuyla, daha fazla özveri, yepyeni barışçıl dayanışma örnekleri ve yaratıcı bir politik faaliyetle yanıt verdiler...

Her ilde, her ilçede, geniş üye toplantıları yapıldı. Dostlara, yandaşlara ulaşıldı. Seçilecek eylemler geniş kamuoyunu etkilemeli, yankı bulmalıydı. Eylem türleri ve biçimleri tartışıldı. Sonunda en çarpıcıları bulundu. . .

* * *

İşte İlginç Örnekler . . .

"İhbar Ediyorum" .. Ben Komünistim . . .

"DGM Savcılığı'na, Ankara. İhbar ediyorum. Ben bir düşünce suçlusuyum. Resmi düşünceden farklı düşünüyorum. İhbar ediyorum. Tehlikeli fikirler taşıyorum. İnsanı sevmeyi, adalet ve eşitliği, özgürlüğü savunuyorum. İhbar ediyorum. Ben komünistim. Komünist Partisi üyesi olarak faaliyet yürütüyorum. İhbar ediyorum. Sargın ve Kutlu ile aynı düşünceleri paylaşıyorum. Gerekli işlemin yapılmasını arz ederim."

200'ü aşkın komünist, kalabalık bir topluluk tarafından davullarla, zurnalarla, meşalelerle uğurlanarak, Ankara'ya gitmek üzere, otobüslerle İstanbul'dan yola çıktılar.

"Her görüldüğü yerde komünistleri tutuklama" talimatı veren Ankara DGM savcısı bu kez yolu, komünistleri Ankara'ya sokmamakta bulmuştu. Komünistler Ankara'ya sokulmadı. Polis barikatı ile karşılaşıldı. Ama, eylemin kamuoyuna malomasının önüne geçecek yol bulunamadı. Eylemin başarası ve yankısı büyüktü.

Psikiyatri Kliniği'ne Başvuru

İstanbul'da, "rahatsızım, demokrasisizliğe, Kutlu/Sargın'ın tutukluluğuna alışamadım" diyen bir grup öğrenci Cerrahpaşa Tıp Fakültesi "Psikiyatri Kliniği"ne başvurdu.

Kendilerini muayene eden doktorlar da, öğrencilere tedavi olarak; "Acil Demokrasi" önerdiler.

Siyah eylem

İstanbul ve Kocaeli'nde kadınlar "siyah eylem" yaptılar.

Siyah giysilerle İstanbul İstiklâl Caddesi'nde toplanan kadınlar, "Kutlu/Sargın'a Özgürlük", "Beşikçi Hapishaneye değil, Üniversiteye", "141-142-163 Kalksın" şeklindeki pankart ve sloganları ile yürüdüler. Bilgesu Erenus'un şarkılarına eşlik ettiler. Çocukları ile birlikte, rengarenk özgürlük balonlarını havaya uçurdular...

"Meletos Öldü . . Sokrates Yaşıyor . . "

Sakarya, Bolu ve Düzce'de; üzerinde "Meletos Öldü . . . Sokrates Yaşıyor . . " cümlesi yazılı bulunan siyah kartlar Ankara DGM Savcısı Nusret Demiral'a yoğun olarak postalandı.

Eylemciler yaptıkları açıklamada, "zalimliği ve keyfiliği ile ünlü Yunanlı Savcı Meletos öldü. Ama fikirleriyle Sokrates halâ yaşıyor" dediler.

Güney Afrika'ya İltica

İstanbul'da Sirkeci Postanesi'nde kuyruklar oluşturan komünistler, Güney Afrika Cumhuriyeti Devlet Başkanı'na mektuplar göndererek, "İLTİCA" talebinde bulundular.

Başvuru mektuplarında;" Basından öğrendiğim kadarıyla ülkenizde bile artık Marksist Parti yasal olarak çalışabiliyor. Ayrıca, "Özgürlük savaşçısı" Nelson Mandela'nın da serbest bırakılmış olması ülkenizi benim açımdan bir ilgi odağı haline getirdi ve beni ülkemize iltica etme koşullarını öğrenmeye sevk etti..." denildi.

Yaşam Hakkına Saygı İçin Organ Bağışı

"Yaşamı seviyoruz. sevgiyi yaşadıkça direniyoruz. Direndikçe sevmeyi daha iyi öğreniyoruz. 141-142-163 düşünceyi, yaşamayı engelliyor. 141-142-163 yaşamımızın kara bulutları. Gelin bulutları dağıtalım.

Bizler, düşünmeye, yaşamaya sevdalı Kutlu/Sargın/Beşikçi dostları olarak beynimizi ve gözlerimizi bağışlıyoruz.

Beynimizi, "düşünmeyi unutan, engelleyen, kara bulutları üstümüze salan güçlere,

Gözlerimiz, ceza yasasının kara ünlü maddelerini görüp, kaldırsınlar diye parlamenterler'e adıyarak, bu organlarımızı bağışlıyoruz. . . "

Yaptıkları bu açıklamanın ardından kalabalık bir grup sıra ile organlarını bağışladılar.

Kutlu/Sargın'ın "ölüm orucu" eylemi ile, Türkiye'de bugüne dek görülmemiş, yaygın barışçıl dayanışma eylemleri gerçekleşti.

Hunili "Alışamadık" Eylemi

İzmir'de siyahlar giyinmiş ve başlarında karton hunilerle, giysileri üzerinde "141-142-163'e Hayır", "Kutlu/Sargın'a Özgürlük" yazıları bulunan gençler, ellerindeki "Alışamadık" pankartları ile Üniversite'de yürüdüler. Gençler ilgi toplayan bu eylemlerinin ardından postaneye giderek TBMM Başkanı'na telgraflar çektiler.

Özgürlük Ağacı

İzmir'in Karşıyaka semtinde bulunan "İnsan Hakları Parkı"na Kutlu ve Sargın için "özgürlük" ağacı dikildi. Daha sonra, "dayanışma açlık grevi"ne katılan Kutlu/Sargın Dostları ve TBKP'liler, her grev nöbeti değişiminde ekipler halinde ağaçları düzenli olarak suladılar.

İzmir'de ayrıca, Aliağa ve Dikili ile bağlantılı olarak deniz ortasında tekneler içinde "açlık grevleri" gerçekleştirildi.

Bursa'da Merinos kavşağında kesilen yaşlı Çınar ağaçları yerine ise; "Hemen Demokrasi", "Özgür Basın", "Barış" ve "Erdem" adları verilen çınar ağacı fidanları dikildi. Yapılan tören sırasında, üzerinde "Demokrasi Boy Versin/ Kutlu Sargın Yaşasın" yazılı çelenk, TBKP'liler tarafından "Hemen Demokrasi" adı verilen çınar fidanının yanına bırakıldı.

Gaziantep'te "Demokrasi Mumla Arandı"

Gaziantep'te üzerlerinde, "Demokrasi Nerede" yazıları bulunan giysileri taşıyan 150 kişi, ellerindeki "mumlar", "çıralar" ve fenerlerle kent ortasında gösteri yaparak "Demokrasi"yi aradılar".

Gösteri kentte büyük ilgi uyandırdı.

"Elektriği Söndür/Karanlıkta Düşün"

Bodrum'da yapılan çağrı ile, "elektriği söndür/karanlıkta düşün" eylemi gerçekleştirildi. Ülkedeki anti-demokratik gelişimler ve Kutlu/Sargın'ın tutukluluklarını "karanlıkta düşün" eylemi ile protesto edildi.

"Seyahat Belgesi" İçin Başvuru

Kutlu/Sargın Davası'nın duruşmalarını izlemek için, Ankara'ya gitmek isteyen, fakat polisce kent sınırından sokulmayan bir gurup, İstanbul Valiliği'ne başvurarak, "Seyahat Belgesi" isteminde bulundu. Seyahat Özgürlüğü'nün ayaklar altına alınması da bu anlamlı sembolik girişimle kamuoyuna yansıtıldı.

Gaziantep'te tarihin ilginç bir eylemi yapıldı. mumla demokrasi arama

Kutlu-Sargın özgür

DEMOKRASİ GÜÇLERİNİN ZAFERİ.....

● **Hüseyin Çakır**

Ve nihayet... 900. günde **Nihat Sargın ve Haydar Kutlu** özgürlüklerine kavuştular. Hiç kimsenin anlayamadığı, çağın ileriye doğru gidişine ters olan bu anlamsız çelişkinin bir düğümü çözüldü.

Türkiye'nin yenilenmesi, demokratikleşmesinde bu önemli bir adım. Ama bu adım burada kalmamalı, kalmayacak. Kutlu-Sargın'ın bırakılması sorunu sıradan bir tahliye olarak düşünülemez. Yetmiş yıllık bir yasağın, yasakçı anlayışın kırılması açısından bu önemli. Öte yandan bu demokratikleşme, insan hakları, düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün önündeki engellerin kaldırılması için önemli bir kazanım.

Kutlu-Sargın'ın bırakılması geç kalınmış bir olay. Daha başından anlamsız bir tutuklama idi. Ama bu kolay elde edilmedi. Başta iki yoldaşın kararlı tutumu ve demokrasi güçlerinin aktif desteği ve TBKP'lilerin özverili çalışmaları sonucu gerçekleşti. Ölüm orucu sürecinde Türkiye kamuoyunun tutumu, Türkiye'nin geleceği açısından sevindirici olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk kez, düşünce, inanç, politik görüş, ideolojik farklılık gözetilmeksizin bir konuda, demokrasi, düşünce örgütlenme özgürlüğü ve insan hakları konusunda bir araya gelinmiştir. İşte bu güçler, Türkiye'yi demokratikleşme sürecinde ileriye götürecek katılımcı, çoğulcu demokratikleşmenin sosyal-politik güçlerini oluşturuyorlar.

Kutlu Sargın bırakılmadı, bıraktırıldı. Bunda aydınların, basının, demokratik örgütlerin, SHP'nin, SP'nin, DYP'nin, DSP'nin gençlerin, kadınların ve marksist solun katkıları var. Uluslararası dayanışmanın payı var. Elbette bu ve daha başka etkenlerin toplamı olan bu kazanım bir gerçeği göstermiştir. Kazanmak için emek vermek, mücadele etmek, kararlı olmak ve riskleri göze almak gerekli.

Kutlu-Sargın'ın bırakılması, anlamsız olan bir durumun çözümü ama buna seviniyoruz. Tabi üzülmek gerekli. Hukuksal olarak hiçbir gerekçe yokken 2,5 yıldır tutuklu kaldılar. Onlar, partiye yoldaşlara ve demokrasi güçlerine güveniyorlardı. Onların bu güvenleri boşa çıkmadı.

Kutlu Sargın özgür, demokratikleşmenin önündeki barajdan bir gedik açıldı. Ama kimse bunun yeterli olduğunu söyleyemez. Komünist Parti üstündeki yasak hala duruyor. TBKP'nin üst düzey bütün yöneticileri serbest ama hala TBKP üyeleri tutuklu. Düşüncelerinden dolayı yüzlerce insan ya tutuklu ya ceza yemiş durumda. Kürt tabusu duruyor. 12 Eylül rejiminin hukuk sistemi işlemez hale geldi ama başta anayasa olmak üzere düşünce, örgütlenme özgürlüğü üstündeki yasaklar yerli yerinde. Bütün bu yasakların aşılabilmesi için ulusal mutabakat temelinde, bu gün ortaya çıkmış olan demokrasi güçleri kararlı biçimde mücadeleye devam etmeliyiz.

Demirel "Türkiye yenilenmek zorunda" diyor. Yenilenmeden herkes farklı derinlikler ve yüzeysellikler anlayabilir. Ama şunda birleşiliyor. Türkiye'nin bugününü kimse savunmuyor. Cumhurbaşkanı Özal "devlet millet için olmalı, millet devlet için değil" diyor. Ama artık bu tür sözleri kim söylerse söylesin pek fazla bir değeri kalmadı. Sorun, şimdi söylenenler doğrultusunda adım atmaktır. Türkiye Cumhuriyeti'nin yetmiş yıllık bir devlet geleneği anlayışı var. Bu bir çırpıda açılacak türden değil. Üst üste birikmiş, kangren olmuş, kilit pas tutmuş bu çağdışılıkların üstesinden gelebilmek için belli ana halkaları yakalamak gerekli. Bu çoğulcu, katılımcı, demokratik bir ortamın olmasından geçiyor.

Evet Kutlu-Sargın'da özgür; peki komünist partisi üstündeki yasak ne olacak? Bir çelişki çözüldü ama hayatın çelişkisi bitmiyor. Yönetimi, üyeleri açık politik faaliyet yürüten TBKP bu konumunda daha fazla kalamaz. Demokrasimin önündeki önemli bir engeli gene tüm demokrasi güçleriyle birlikte aşarak, sürecin gelişiminin ivmesi daha da hızlandırılmalı. Politik alandaki bu engellerin aşılması ve bunların fiili aşılmasının dışında yasal olaraek güvence altına alınması ile yeni bir süreç genişleyerek devam edecek.

900 gün tutukluluktan sonra gelen özgürlük

4 Mayıs günü 32. duruşmada Kutlu-Sargın serbest bırakıldı. Av. Turgut Kazan, "bu davaya isyan ediyorum" dedi. Mahkeme başkanı Vehbi Benli, Kazan'ın sert bir uslupla ve ses tonuyla konuşmasına müdahale ederek, salonda heyecan yaratacak konuşmadan kaçınmasını istedi.

Gazeteciler, avukatlar arasında zorlukla Kutlu-Sargın salona alındı. Uzun süren bir alkış başladı. Mahkeme başkanı davaya bir saat ara verdi.

Duruşmada, İstanbul Barosu Başkanı Avukat Turgut Kazan'ın konuşmasının ardından dosyadaki delillerin okunmasına devam edildi. Delillerin okunmasından sonra söz alan avukat Kazan, Kutlu ve Sargın hakkında gazetelerde çıkan yorumlardan oluşan bir dosya ile, 18 Nisan günü başbakan Yıldırım Akbulut'la yaptığı görüşmede aldığı 141, 142. maddelerde değişikliğe ilişkin iki ayrı tasarıyı mahkeme heyetine sundu.

TAHLİYE

Bunun ardından mahkeme başkanı Vehbi Benli, duruşmaya son verdiğini belirterek ara kararı yazdırmaya başladı. Ara karar yazdırılırken tahliye kararı verileceği salondaki avukatlar ve izleyiciler tarafından "hissedildi". Başkan Vehbi Benli'nin ağzından "tahliye" sözcüğü çıkar çıkmaz salon birden alkışa, sevinç gözyaşlarına ve zafer işaretlerine sahne oldu.

Mahkeme başkanı'nın tahliye kararını Türkiye'ye geldikten sonra 900 gündür tutuklu bulunan Kutlu-Sargın'ın sakin biçimde dinlediği görüldü. Kararın okunup bitmesinden sonra Nihat Sargın ilk tepkisini avukatlara dönerek, "bu karar 2 yıl gecikti" şeklinde verdi.

TAHLİYE GEREKÇESİ

Ankara DGM'nin verdiği tahliye gerekçesini mahkeme başkanı Vehbi Benli açıkladı. Kararda Kutlu ve Sargın'ın yurtdışına çıkışlarının yasaklandığı da belirtildi. Duruşmanın bitiminden sonra Kutlu-Sargın avukatların sevgi gösterileri arasında salondan çıktılar.

Duruşmayı Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden gelen yabancı gözlemciler de izledi. AT karma komisyonu eski başkanı Belçika'lı parlementer Luc Bayer Ryke F.Alman hukukçular,parlementerler,isviçre'den hukukçuların yeraldığı ve Yunanistan'lı sendika temsilcilerin hukukçuların oluşturduğu 18 kişilik heyet duruşmayı izledi.

Ayrıca SHP Milletvekilleri Erdal Kalkan, Kamer Genç, Rıza Yılmaz'ın bulunduğu ve bağımsız milletvekilleri Kemal Anadol, Hüsnü Okçuoğlu, Hekim Dikmen, Adnan Ekmen, İsmail Hakkı Onalı, Mehmet Ali Eren, Tevfik Koçak ve İbrahim Aksoy'da hazır bulundular.

VUSLAT BAŞKA BAHARA KALMADAN

● **Muhteşem Özdamar**

Oturdum daktilonun başına yazı yazacağım. Aldı beni bir düşünce, yaktırım sigara üstüne sigara. Ölüm orucu boyunca yapılan eylemleri yazmak istiyorum. Keyifli bir sıkıntı sardı her bir tarafımı. Keyfim, eylemlerin yarattığı ferahlıktan geliyor. Sıkıntım yazının aynı keyfi verip veremeyeceğinden doğuyor.

Ölüm orucu. Lafı bile dehşet veriyor insana. O yüzden dostlar, ben bir türlü anlayamadım "ölüm orucunu destekliyoruz" mesajlarını. Haydi oruç neyse, ama ölüm desteklenebilir mi? Oysa biliyorum, yoldaşlar ölmeye yatmadılar. Özgürlük, Onlar ve tabii bizler için bir kara sevdaydı alnımıza yazılmış. Biz sadece bu yazgıyı paylaşmak, yaygınlaştırmak istedik. Sargın ve Kutlu, bayrak oldular, dalga dalga yayıldılar tüm memleketin üstüne.

Onlar İçerde Biz Dışarda

Yirmi tam gün yaşadık. Yirmi tam gün direndik. Onlar içerde, biz dışarda. Her geçen gün kaygılı ve tedirgin ama bir o kadar kararlı olduk. Özgürlüğün mücadeleyi, mücadelenin sevgiyi beslediğini öğrendik. Yapışık tüm dostlar birbirimize, el ele, göz göze. Açtık yüreğimizi, beynimizi, enerjimizi tüm insanlara. Özgürlük sofrasıdır bu, bayrım hep birlikte yudumlayalım dedik.

Yirmi tam gün yaşadık. Yirmi tam gün direndik. Zengin, yaratıcı işler yapıldı. Ülkenin her bir tarafından ses verildi. Hele Anadolu'da demokrasi bilinci, yurttaşlık bilinci çiçek açtı. Diyarbakır, Antep, Hatay, Zonguldak, İzmir, Bursa, İzmit, Trakya . . ülkenin bir köşesinde "demokrasi mumla" aranırken, diğerinde özgürlük ağacı dikildi, bir başkasında, baskının ferişttahının yaşandığı Doğu'da açlık grevine yatıldı.

Yirmi tam gün yaşadık. Yirmi tam gün direndik. Geleneksel, klasik çalışma tarzı aşılmaya çalışıldı. Hayatın içinde yaşananı, bugünü yakalamaya gayret ettik. Hiçbir fikri ıskalamadan, yeninin filizleri, geleceğin ip uçları bulundu. Kotarılan her iş bir öncekini aşmayı, düşünsel düzeyi yükseltmeyi amaçlıyordu. Politik hedefle bağlı, entellektüel karakteri güçlü, sanatsal-estetik düzeyi yüksek işler ağırlık kazandı. Kamuoyunun, insanların sempatisi, beğenisi dikkate alındı. "Elektriği söndür, karanlıkta düşün" eylemi düşüncenin önemini vurgularken, arkeolojik kazı, Güney Afrika'ya iltica gibi eylemler zekâ ve espiri fışkırıyordu. Dolaylı anlatımın gelişmesi yaratıcılığın boyutlarını ortaya koyuyordu.

Dopdolu Günler Yaşadık

Yirmi tüm gün yaşadık. Yirmi tüm gün direndik. Barışçı, meşru zeminlere yaslanan, katılıma açık bir zihniyetle hareket edildi. İnsana özgü değerlere, hoşgörüye ve saygıya çağrı yapıldı. Kadınların siyah eylemi, 141-142 mağdurları toplantısı bu değerleri içeriyordu. Organ bağışı gibi insancıl yanı güçlü, hümanizmi derinleştiren eylemler "yaşama hakkına saygı" düşüncesini işliyordu. Çevre ve tarih dostu eylemler, faaliyetin alanını genişletti, geniş düşünme ve davranma yönünde önemli etkilerde bulundu. Yumuşak, kıpır kıpır bir ortamın doğması sevindiriciydi. Bu ortam, zekasını yüreği ile birleştirebilen yeni "militan" profilinin unsurlarını keşfetmemizi sağladı.

Yenilenmeyi uhrevi sahadan dünyevi sahaya indirmeye çalıştık. Alçakgönüllü bir çaba içinde arayışlarımızı sürdürdük. Kendine dönük bir yenilenme anlayışını yaşama,topluma döndürmeye yöneldik. Kendimizi anlatırken başkalarından öğrendik. Kimdir, nedir sorusunu canlı, somut anlatımlarla karşılamayı öne aldık. Ünlü toplumsal meşruiyet sözcüğü ete kemiğe büründü. Meşruiyetin doğrudan taşıyıcıları olarak kendi kaderimizi elimize aldık, onu avuçladık.

Yirmi tam gün yaşadık. Yirmi tam gün direndik. Yaygın ve etkili bir enformasyon ağı oluştu. Herkesler parmak ısırdı. Haber bülteniyle olmazı olur yaptı yoldaşlar. Çağdaşlık yakalandı. Basına ve kamuoyuna, örgüte her gün düzenli haber akıtıldı. Karşılıklı etkili bir iletişim kuruldu. Geçmişten farklı, kuruluktan uzak, canlı, cıvıl cıvıl afişler, kartpostallar, grafikler kapladı ortalığı. Yaygın bir afişleme ve postalama çalışması yürütüldü.

Militan düzeyi yüksek, politik etkisi güçlü bir ihbar eylemi örgütlendi. "Ankara Cumhuriyeti"nin yaşadığı hukuk bunalımı derinleşti. Demiral kendi "hukuğunu" da tanımayarak kendisiyle bile çelişkiye düştü.

Velhasıl yazının sonuna geldik dostlar, benim sıkıntı azalacağına daha da depreşti. Dopdolu günler yaşadık, umut yüklü, mücadele dolu günler. Bu sefer aldı beni bir başka düşünce. Böyle kopuk kopuk, "medcezir manzaraları misali çalışma tarzıyla nereye kadar gidilebilir ? Bu dengesizlik harap etmez mi insanı? derinlere dalmış giderken" çalışma tarzıyla nereye kadar gidilebilir? Bu dengesizlik.

Ellerim yanaklarımda, dudağımda kara düdün, evlat dedim kendime, "seyreyleyip duracağına dünyayı, sıva kolları gir dünyanın içine, vuslat başka bahara kalmadan sen kavuş ona. Birileri harap olmuşsa eğer, bu mutlaka başkaları içindir."

SOSYALİSTLERİN BİRLİK PARTİSİ GİRİŞİMİ İÇİN

TBKP ADINA SUNULAN GÖRÜŞ

Adımlar Haber Merkezi:- 15 Nisan'da Sosyalistlerin Birleşik Partisi girişimi için Düzenleme Kurulunun çağrısı üstüne biraraya gelindi.

TBKP adına yapılan konuşmalarda yasallaşma mücadelesinin doğal bir aşaması olarak bir yasal Komünist Parti kuruluşu için kısa süre içinde İçişleri Bakanlığına başvuruda bulunacağı açıklandı. Bunun birlik karşıtı ya da geniş partiye alternatif bir parti kurma girişimi olarak görülmemesi, rejime karşı mücadele boyutun da desteklenmesi, olanaklı ise katılınması gerektiği istendi.

TBKP Merkez yönetimi adına sunulan görüş şöyle:

TBKP, 15 Nisan toplantısıyla birlikte geniş, yasal bir marksist partinin kuruluş hazırlıklarının başlamasından yanadır ve kendisi hiçbir önkoşul öne sürmeden bu süreçte yeralacaktır.

Amaç

Türkiye marksistleri, politik ve toplumsal gelişmelere işçi ve öteki emekçilerin ve toplumun genel çıkarlarından yana aktif müdahalede bulunabilmek; Türkiye'nin ivedi ihtiyacı olan köklü demokratikleşmenin, rejimin demokratik yeniden yapılanmasını sağlayacak parti boşluğunu doldurabilmek; bu yolla demokratik, insancıl bir sosyalizmin koşullarını hazırlayabilmek için yasal bir partide birleşmelidir.

Marksistlerin birliği, ancak somut bir siyasi platform çevresinde oluşabilir. Marksistler, mevcut rejimin ortaya koyduğu bugünkü yasal çerçeveye uyum sağlamayı değil, yasal birlik partisinin kuruluş sürecinden başlayarak bu çerçeveyi aşmayı, katılımcı, çoğulcu demokrasiyi, sivil toplumu gerçekleştirmeyi, özellikle Kürt sorunundaki ve komünizm konusundaki tabuları yıkmayı ve yeni, demokratik bir anayasaya ulaşmayı temel almalıdır.

1. Yasal birlik partisi, kendini sosyalist, marksist, komünist olarak tanımlayan parti, grup, kümelenme ve bireyleri birleştirmeli, marksist olmayan değişim yanlılarına da açık olmalıdır. Kuruluş sürecinde isteyen örgüt olarak, isteyen birey olarak yararlanabilmelidir. Katılım için hiçbir önkoşul konulmamalıdır.

2. Yasal birlik partisi, kendini geçmiş sosyalist, marksist, komünist hareketin devamcısı olarak tanımlamalı, TKP'nin, TİP'ten önce kurulan yasal partilerin, TİP'in, TSİP'in, SDP'nin ve öteki yasal partilerin mirasına sahip çıkmalıdır.

3. Yasal birlik partisi, tarihsel mirasa geçmişin ciddi ve köklü bir eleştirisi temelinde sahip çıkmalıdır. Partinin siyasal platformu genel hatlarıyla böyle bir eleştiriyi içermelidir.

4. Yasal birlik partisi, marksist teori ve pratiğin yenilenme gereğini kabul etmeli, kendini bunu gerçekleştirmede görevli ve sorumlu saymalıdır.

Kuruluş süreci

Yasal birlik partisinin kuruluş sürecinin her aşamasında demokratik mutabakatlara ulaşmak esas alınmalıdır. Kuruluş süreci ülke çapında yığınsal bir politik hareket olarak gelişmeli, her düzeyde birey ve grupların aktif girişimlerine dayanmalıdır. Yerel platformlardan merkezi platformlara doğru taban iradesini yaratacak mekanizmalar oluşmalıdır.

Gerek hazırlık sürecinde, gerekse kuruluş aşamasında, bütün organ ve komisyonlar, eşit haklılık temelinde demokratik seçimlerle belirlenmelidir.

Kuruluş sürecinde öncelik, herkesin çevresinde birleşebileceği siyasi platformun hazırlanmasına verilmelidir.

TBKP, yasal birlik partisinin kuruluş sürecine hiçbir önkoşul öne sürmeden katılacak, bütün çalışmalara katkıda bulunacaktır.

Süreç sonunda, geçmiş hareketin devamcısı, marksist bir parti oluştuğunda, eğer 141-142. maddeler aşılmışsa, TBKP kendi varlığına son verecektir. Eğer böyle bir parti oluştuğunda, 141-142 henüz kalkmamışsa, TBKP, yasal birlik partisini desteklemekle birlikte, yalnızca yasakların aşılmasıyla sınırlı olarak görevini sürdürecek, kendini hiçbir durumda ayrı bir misyonun temsilcisi olarak tanımlamayacaktır. Komünist Parti yasağının aşılması başarıldığında TBKP, kendisi için hiçbir ayrıcalık talep etmeden kurulmuş olan yasal birlik partisine katılacaktır.

TBKP, her durumda, yasal bir KP için başvuruda bulunacak, bu yolla komünizm yasağını aşmaya çalışacaktır. Yasal birlik partisi platformu, bu girişimi birliğe karşı yada alternatif bir girişim olarak görmemeli, sınırlı, geçici bir görev olarak kabul etmelidir.

TBKP, her durumda yasal birlik partisi kuruluş sürecinde yeralmaktan yanadır.

TBKP, yasal birlik partisi platformunun, 141-142'nin kaldırılmasını çalışmalarının başına almasının ve yasal KP başvurusunu desteklemesini, birliğin daha da genişlemesi ve güvence altına alınmasına büyük bir katkı olacağı görüşündedir.

Çünkü 141-142. maddeler geleneksel baskıcı-otoriter rejimin yasal dayanaklarıdır. Tüm diğer yasaklara bu maddeler ideolojik temel hazırlamaktadır. Bu maddelerle, "kurulu düzene" karşı çıkan marksist olsun olmasın bütün düşünceler yasaklanabilmektedir. Düşünce, inanç, örgütlenme özgürlüğü olmayan yerde, tüm diğer demokratik hakların varlığı buna göre şekillenir. O nedenle, bu maddelere karşı mücadele, demokratik hakları genişletmek için sıradan bir mücadele değil, doğrudan politik rejimin karakterini belirleyen, köklü demokratikleşmenin yolunu açacak bir mücadeledir. Bu maddeler kalkmadığı sürece, ayrıca, unutulmamalıdır ki, çok sayıda marksist hükümlü oldukları için, yasal birlik partisinde yer alamayacaktır. Bu maddeler, daha geniş bir birliğin önünde engeldir. Öteyandan, biz marksistler, hak ve özgürlüklerimiz için, onları bizzat kullanarak direnmeden, demokrasiyi bir kültür, bir yaşam tarzı olarak ne ülkede, ne de birlik partimizin içinde gerçekleştiremeyiz.

Çünkü, komünist adını taşıyan TBKP kendini sosyalist, marksist olarak tanımlayan öteki parti ve gruplardan bu konuda hiçbir şekilde farklı, ayrıcalıklı, üstün olmamakla birlikte, egemen güçlerin gözünde bir farklılığı ifade ediyor. Yarım yüzyıldır yasaklı olan KP'dir. Bu, TBKP'ye kaçınılmazlıkla farklı bir görev yüklüyor. Türkiye marksist hareketinin ve demokrasi güçlerinin mücadelesiyle, 141-142'nin kaldırılması ve komünizm yasağının kırılması konusunda geniş bir toplumsal meşruiyet kazanılmıştır. Şimdi bu toplumsal meşruiyeti, yasal bir kazanımla tamamlamak gerekiyor. Yasal birlik partisi platformu, bütün bunları dikkate alarak, şimdiye kadar kazanılan toplumsal meşruiyeti kullanmalı, güvence altına almalıdır. Bunun için başarı ortak başarı olarak deklare edilmeli, yasal KP başvurusu olanaklı olursa birlikte yapılmalı, olmazsa desteklenmelidir.

TBKP açısından yasal bir başvuru, 141-142'yi aşmak için bir başka açıdan da kaçınılmazdır. TBKP'nin bütün yöneticileri ve çok sayıda üyesi bugün 141-142'den yargılanmaktadır. Bu maddeler kaldırılmazsa, hepsi hüküm giyecek ve yasal politik faaliyetin dışında kalacaklardır. TBKP'lilerin yasal birlik partisine katılması, bu durumda zaten olanaksız olacaktır.

Geniş marksist çevrelerin, etrafında birleşebileceği somut politik mücadele hedefleri temelinde kurgulanmış ve geçmiş mirasın genel çerçevede eleştirel bir değerlendirmesini içeren bir siyasi platformun, geniş bir tartışmayla oluşması, gerekse kuruluşun ülke çapında geniş katılımlı yığınsal bir hareket olarak ortaya çıkması gerekleri dikkate alındığında yasal birlik partisinin kuruluş süreci yaklaşık bir yıl sürebilir. Çalışma takvimi buna göre düzenlenmelidir.

Sosyal-demokrasiden farklılığın tanımlanması

Kendimizi marksist olarak tanımlamak, sosyalist-komünist bir toplum idealine sahip olmak gibi bizi sosyal demokrasiden farklılaştıran yanlarımızın yanısıra global sorunların çözümüne yaklaşımda, mücadele yöntemi olarak şiddetin dışlanmasında vb. konularda bizi birleştiren yanlar da vardır.

Fakat günümüz Türkiye'sinde marksistler, sosyal-demokrasiden asıl farklılıklarını, demokrasi anlayışına ve onun kazanılması yoluna ilişkin olarak tanımlamalıdır. Geleneksel devlet politikasına ve yapısına karşı tutum, Kürt sorununa yaklaşım, katılımcı demokrasi ve geleneksel ve yeni demokratik yığın hareketlerinin rolü gibi konularla, parti içi demokrasi sorununda, Türkiye'de sosyal demokrasinin tutuculuğu karşısında marksistler, kendi kimliklerini köklü demokratikleşmeden yana kesin tutumlarıyla tanımlamaya bugünkü aşamada öncelik vermelidir.

(Not: 15 Nisan toplantısında TBKP adına sözalan bütün konuşmacılar bu belgedeki görüşleri dile getirmiştir, kimi gazetelerde yer alan "TBKP dilekçe verip, sonra kendini feshederek" şeklinde bir açıklama söz konusu olmamıştır.)

Sosyalistlerin Birlik Partisi Toplantısı sonucu

Kamuoyuna açıklama

15 Nisan 1990 tarihinde Türkiyeli sosyalistlerin birlik partisini kurmak amacıyla bir araya gelen girişimci kurul aşağıdaki açıklamayı yapmayı kararlaştırdı. Bu açıklama 16.4.1990 tarihinde Mülkiyeliler Birliğinde (Kuruçeşme-İstanbul) yapılan bir basın toplantısı kamuoyuna açıklandı.

Halkımızın çözümsüzlüğe ve umarsızlığa mahkum edilmek, bu yolla ülkemizin dönüşü olmayan karanlıklara sürüklenmek istendiği bu bunalımlı dönemeçte toplanan biz Marksistler, bu gidişe aşılmaz engeller oluşturmak ve sorunların gerçekçi çözümlerini içeren bir iktidar seçeneği sunmak üzere birleşerek bir sosyalist parti kurulması sürecini başlatma kararı aldığımızı kamuoyuna duyururuz.

Bizler, dünyadaki gelişmelerden, ülkemiz koşullarından ve ülkemiz Marksist hareketinin deneyimlerinden hareketle yaşamı iyieşltirme çabalarımızla birlikte, yeni bir toplum yaratma amacı için köktenci toplumsal dönüşümleri zorunlu görüyor, bunları sınıfsız topluma doğru yürüyüşümüzün vazgeçilmez kilometre taşları olarak kabul ediyoruz.

Bu anlayışla kuruluş sürecinin başlatılması yönündeki politik iredemizi oluşturduğumuz partinin, sömürüye, her tür baskı ve eşitsizliğe son vermeyi ve özgür insanlar toplumunu amaçlayacağını, bunun için de doğrudan emekçilerin demokratik iktidarına dayanacağını, bütün çalışmalarında her zaman insanı merkez alacağını ilan ediyoruz.

Ülkemizin çağdaşlaşmasının, demokrasinin kazanılıp derinleştirilmesine bağlı olduğuna inanıyor, partimizin kuruluş sürecinden, yani bugünden başlayarak, bu yönde savaşım vereceğini, bu bağlamda yasalardan ve toplumsal yaşamdan antidemokratik kalıpların silinmesini, Kürt sorununun özgürce tartışılabilmesinin ve demokratik, adil bir çözümün gerçekleştirilmesinin koşullarının yaratılmasını, 141. ve 142. maddelerin kaldırılmasını acil taleplerimiz olarak bir kez daha açıklıyoruz.

Cins ayrımcılığının kaldırılması, doğal ve kültürel çevrenin korunması, toplumun, kurumların, devletin ve uluslararası ilişkilerin demokratikleştirilmesi, bağımsızlık, adil ve kalıcı barış mücadelesinin desteklenmesi, şiddetin toplumsal yaşamın her alanından dışlanması partinin öncelikli hedefleri olacaktır.

Görüşlerimizi paylaşmayı, yaymayı, zenginleştirmeyi isteyen herkese, demokratlara, devrimcilere, sosyalist ve komünistlere; kurulacak partinin asıl sahibi olarak kabul ve ilan ettiğimiz işçilere, emekçi halka; kadınlara, gençlere, aydınlara birliğin bir aşaması olarak başlayan sürecin katkılarına, aktif katılımlarına açık olduğunu duyuruyor, ülkemizin yaratıcı insan birikiminin, bilgi ve yürek gücünün partimizin gerçek zenginliği olduğuna olan inancımızı belirtiyoruz.

Parti kurma sürecini başlatmış olan bizler, önümüzdeki süreci aşağıdaki biçimde yürütmeyi düşündüğümüzü kamuoyunun bilgisine sunuyoruz:

1. Bu toplantıya katılan ve sonuç bildirgesini imzalayan herkes girişim komitesi olarak belirlenmiştir.

2. Girişim komitesi içinden bir yürütme komitesi görevlendirilmiştir. Bu komite gereksinim duyması durumunda kendisini genişletebilecek ve çalışma biçimini kendisi belirleyecektir.

3. Bu komite, Haziran ayı içinde toplanacak ilk kurultayı hazırlamakla görevlidir.

4. Bu komite, aynı zamanda politik yaşama müdahale edecek çalışmaların ve girişimlerin koordinasyonunu sağlayacak, sürece ilişkin politik açıklamalar yapmaya yetkili olacaktır.

5. Gerek ilk kurultayın oluşması, gerekse partinin kuruluş süreci ilçe veya il düzeyinde yerel girişimlere dayanacaktır.

6. Gerek girişim komitesinin çalışmalarında, gerekse yerel girişimler düzeyinde oydaşma temel çalışma anlayışı olacaktır.

7. Girişim Komitesinin görevleri ilk kurultayda sona erecektir. İlk kurultay, politik, programatik ve tüzüksel belge taslaklarını hazırlayacak komisyonları seçecek, ikinci kurultaya kadar koordinasyonu sağlayacak komiteyi seçecektir.

8. İkinci Kurultay, partinin tüzük, program, isim ve kurucularını saptayarak kuruluş tarihini belirleyecektir.

Değişen Dünya, Yeni Türkiye tartışması / Prof. Nilüfer GÖLE

" YASAKLAR TOPLUMUNDAN SEÇİMLER TOPLUMUNA DOĞRU"

Söyleşen: Oğuz Atabek

"Değişen Dünya, Yeni Türkiye" tartışmamızın bu sayımızdaki konuğu, Boğaziçi Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Nilüfer Göle. Dünya kavramının yeni olduğunu anlatan Göle, "yeni modern toplumların en önemli baş faktörü üreticiler değil, tüketiciler olmaya doğru gidiyor" diyor.

- Dünyanın içine girdiği hızlı değişim sürecini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Göle - Dünya kavramı aslında oldukça yeni bir kavram. Yani bütün ülkeleri bir dünya sistemi içinde düşünmeye çalışmak, bağımsız düşünmemek. Eskiden başka bir yaklaşımla konuşurduk. Dünya deyince, gelişmişler, az gelişmişler ya da emperyalist kapitalist ülkeler, sosyalist ülkeler, bunların dışında kalan üçüncü dünya, sömürülen ülkeler gibi ülke gruplarını anlatırdık. 90'lı yıllara girerken değişim çok hızlandı ve bu tür kavramlarla gerçeklere, ülkeler arasındaki eşitsizliklere bakmakta zorlanmaya başladık. Daha farklı terminolojiyle bakmaya başladık. Sanıyorum bununu de en önemli nedeni Doğu Avrupa ülkelerindeki değişimdir. Çünkü birinci ve ikinci dünya arasındaki farklılık bir anlamda kalktı. Daha doğrusu kapitalizm ve sosyalizm arasındaki farklılıklar eski önemini yitirdi. O zaman bu terminolojiyle bakmamız zorlaşmakta. Bence Doğu Avrupa ülkelerinin değişiminden çıkarılacak çok önemli dersler var.

Bu derslerden birincisi; artık gelişme modeline, gelişme sorunsalına bakarken topluma dayanmanın zorunlu olduğu, topluma güvenmenin zorunlu olduğudur. Doğu Avrupa ülkelerinin deneyimleri bize en çok bunu öğretiyor. Yani gelişim olabilmesi için eskiden çok inandığımız devlet eliyle değişim devlet eliyle bir gelişim yetmemektedir. Artık topluma katmak zorundasınız. Bunun adı da sadece bir ekonomik gelişme değil, eski dilimizdeki üretici güçlerin özgürleşmesi değil, aslında insanların iradesine bağlı ve hatta insanların hayal gücüne bağlı bir modern toplum üretip üretememektir. Doğu Avrupa ülkelerine baktığımız vakit modern bir toplumu üretebilmeleri için topluma güvenmek zorunda olduklarını görüyoruz. Yani modern toplum üretebilmek için demokrasinin gerekli olduğuna, demokrasi derken de onun, sadece bir ilkeler meselesi, insan hak ve özgürlükleri meselesi değil, aynı zamanda insanların girişimciliğine ve hayal gücüne de dayanma meselesi olduğunu inanmaya başlıyorlar sanıyorum.

Bununla ilgili bir şey daha söyleyeyim: Genelde deniyor ki, artık yeni modern toplumların en önemli baş aktörü üreticiler değil tüketiciler olmaya doğru gidiyor. Doğu Avrupa'daki en büyük değişimi potansiyel tüketicilerin getirdiği söyleniyor. Tüketicilerin sisteme insan boyutunu çok daha fazla soktuklarını görüyoruz. Neden? Çünkü tüketiciler, tüketicilerin insan ihtiyaçlarına cevap verebilen bir sistem yaratabiliyorlar. O yüzden piyasa ekonomisiyle insan faktörü arasındaki ilişki kabul edilmeye başlanıyor. Görüyoruz ki piyasa ekonomisi tüketiciyi gündeme daha fazla getiriyor. Öte yandan yeşil hareketi de, onun önemi ve değerleri de aslında tüketicilerin zorlamasıyla oluşmuştur. Sadece piyasa ekonomisi değerleri çerçevesinde böyle bir şey oluşması mümkün değildir. Yani en fazla karlılıktan çevremizi koruyalım gibi bir değerler silsilesi çıkmaz. Ama insanlar, yurttaşlar, tüketiciler böyle bir değeri topluma getirmeye başladılar. Örneğin LAB'sız deterjan dendiği vakit daha fazla almaya yöneliyorsunuz ama, belki de onun üretimi çok rasyonel değil, çok daha masraflı. Bundan şunu söylemek istiyorum; toplumdaki değerler ve tüketicilerin, yurttaşların değerleri giderek artık ekonomi düzeyinde de çok önem kazanmaya başladı.

Kapanarak Gelişme Olmaz.

Doğu Avrupa'dan alınması gereken derslere dönersek, ikincisi; artık kapanarak gelişmenin kriterini tanımlayamıyoruz. Yani ancak kapalı bir sistem içinde, kendi kendine yeterli otarşik bir sistem içinde olursak gelişiriz, yani ne zaman dünyadan, "emperyalist zincirden" koparsak o zaman gelişiriz fikrinin iflas ettiğni görüyoruz. bu, eskiden inandığımız üçüncü dünyacı ideolojinin de özüdür. yani ülkeler, ya bu dünya sistemine, bu rekabet içirisine girebilen, demokratikleşen, çok sesli yaşayabilen ülkeler olacak ya da tamamıyla bunun dışında kalan ülkeler olacak.

Sanıyorum Türkiye'nin sorununu da biraz böyle görmek lazım. Hala üçüncü dünyacılık mümkün değil, çünkü birinci ve ikinci dünya arasındaki fark kalmadığı için üçüncü dünyacılık statüsü de kalmadı. Yani ya dünyanın içinde olacaksınız ya da dünyanın dışında karanlıkta kalacaksınız, diye düşünüyorum.

- Artık farklı dünyalarda değil tek bir dünyada biraraya gelmek sözkonusu. Ancak bu biraraya geliş benzeşerek biraraya gelmek de değil. Böylece çok sesliliği çoğulcu bir kültürü zorunlu kılan bir ortam doğmuş olmuyor mu?

Göle - Tabii. Sanıyorum, hiçbir zaman demokrasi bu kadar konsolide olmadı, fikir olarak, ideoloji olarak sağlamlaşmadı. Bunun da tamamı en fazla çok seslilik çerçevesinde yapılıyor. Bununla birlikte, böyle bir globalizasyonla birlikte, çok kişi, aynı anda milliyetçi hareketlerin de ne kadar önem kazandığına işaret ediyor. Ama sanıyorum, kapanan ve reaktif savunma mekanizmalarına giren ülkeler bu yarışmanın dışında kalacak olan ülkelerdir. Çok seslilik deyince tabiki insanlar kendi kültürlerini de onun içine getirebilirler, yani illaki homojenleşen bir dünyayı düşünmek zorunda değiliz. Ama bazı ilkeler konusunda mutabakat alanları yaratıldığını söyleyebiliriz. Yani şu andaki toplumsal deneyimlerden çıkan, -bizim için en azından- modern bir toplum olmak için toplumun daha fazla girişimciliğine, hayal gücüne yani demokrasiye ihtiyaç olduğudur. Demokrasi olunca illa modern bir toplum üretmiyorsunuz ama en azından, sanıyorum onun dışında üretmeyi artık düşünemiyoruz. Demokrasi sadece bir ilke değil aynı zamanda bir yaşam biçimi oluyor. Bugün bunun dışında kalan ülkeler aynı zamanda kapanan ülkeler oluyor. Yani artık sansür kullanılamaz. Bugün Güneydoğu Anadolu bölgesindeki olaylara sansür getirerek haberleşmeyi engelleyemezsiniz. Şimdi yeniden, biz. BBC mi dinleyeceğiz? Şimdi bir de çanak antenler var. Artık ne haberleşmede, ne kültürde sınırlar çizilemiyor. Amerikan müziğini siz çok dejenere bulabilirsiniz ama buna yasak getirerek çocuğunuzun dinlemesini engelleyemezsiniz. Hala sınırlar ve yasaklarla bakılıyor. Oysa insanlık yasaklar toplumundan seçimler toplumuna doğru gidiyor diye düşünüyorum. Yani artık insanların kendi seçimleri olacak. Yaşam biçimleri, ahlak biçimleri, çok seslilik burada da var, yani çok sesli bir toplumda seçimler vardır. Seçim insanın yaşamını zorlaştırır, kolaylaştırmaz. Yani daha kompleks toplumlara doğru gidiyoruz. Totoliter toplumlar basittir, seçeceğiniz bir şey yoktur. Alacağınız mal olmadığı gibi seçeceğiniz bir olay da yoktur, ne yaşam biçimi, ne ahlak, ne TV kanalı.

- İlk saptamanıza dönmek istiyorum, devletten çok topluma güvenmek dayanmak gerekliliği konusuna. Bu aynı zamanda toplumun insiyatifinin artması dolayısıyla devletin küçülmesi anlamına da geliyor mu? Böylece devletçi geleneklerin terkedildiği ya da gerilediği, aynı zamanda insanın neyi seçeceğine devletin karar vermediği bir topluma yönelindiğinde, resmi ideolojiler de geçersizleşmiyor mu?

Devletçi İdeloji

Göle - Çok doğru. Bunlar çok önemli iki nokta. Birincisi, devletin küçülmesinden çok belki işlevi farklılaşıyor. Bu söylediğimizi yapıda devlet kalkıyor diye birşey yok. Ama zaten kullandığımız kelimelere de bakarsak - ikinci sorunuza geleceğim - toplumumuzun yapısını fevkalade iyi yansıtıyor, devlet deyip duruyoruz hükümet demiyoruz. Demokratik sistemlerde hükümet deriz. Hükümettir önemli olan. Devlet dediğiniz vakit yine bir iktidar aygıtı, onu ele geçirirsek işte toplumumuzu şöylesine yönlendiririz gibi bir ideoloji çıkıyor ki bu ideloji, yani devletçilik ideolojisi sizin söylediğnizresmi ideoloji maalesef sadece örneğin kemalist ideolojinin bir parçası değil. Değişimi devlet eliyle düşünen ideolojiler, bence, komik bir kelime kullanacağım ama Türkiye'nin milli ideolojisidirler.

Bu anlayış farklı gibi gözüken birçok siyasi ve toplumsal hareketin aslında en mutabık oldukları konudur. Türkiye tarihini çok önenli ideolojik formasyon yılları olarak üçe bölersek: Biri 20-30'lar kemalist ideoloji, öbürü 60-70 solcu ideoloji, ardından daha çok 80'den sonrasına damgasını vuran islamcı ideoloji. Üçünde de ortak nokta, dediğim gibi, önce devleti ele geçirelim ardından sistemimizi kuralım anlayışı. Solda bu çok hakim. Devleti ele geçirirsek toplumu ekonomik sömürüden kurtarırız, "emperyalist-kapitalist" sistemden bağımsızlaşırız ve istediğimiz sistemi kurarız. Yani avangardlık. Bugün sol tarafından artık çok eliştirilen topluma rağmen toplumu kurtarma hevesleri. Şu anda islamcı hareketlere baktığımız vakit, aynı şekilde devleti ele geçirip, bu sefer, Batı'nın getirdiği dejenerasyona karşı islami ahlakı kurmak yaklaşımını görüyoruz. Bunların üçünde de aslında resmi bir taraf var. Üçünde de devlet toplum kopukluğu var. Sosyolog Şerif Mardin hocamızın söylediği gibi bir merkez-periferi kopukluğu Osmanlıdan beri var. Merkezin periferiyi kontrol altına almak istemesi, aynı zamanda bir kopukluğa tackabül ediyor. Sanıyorum bizde bu gerçekten böyle. Yiğitlerle, siyasi seçkinlerle toplum arasında ortak bir ideolojik temel dahi kurulamamıştır. İdeoloji derken geniş anlamıyla kullanıyorum; yani bir değerler silsilesi, dünyayı toplumu algılama biçimi. Genelde seçkinlerin ideolojisiyle toplumun ideolojisi arasında bir kopukluk olmuştur. Bunu Japonya'da göremiyoruz. Demokratik bir örnek değil ama, Güney Kore'de de göremiyoruz. Avrupa ülkelerinde de göremiyoruz. Buralarda bir correspondance vardır, yani seçkinin ideolojisi aynı zamanda toplumdaki varolan değerlere tekabül eder. Bizde bunu göremiyoruz. İslamcı hareketlere baktığımızda da durum aynı. Onlarda da, baskıcı biçimde bizim ahlakımız tek ahlaktır deme anlayışı, benim tek aktör patolojisi dediğim biz bunun en iyisini biliyoruz gelelim ve sistemimizi kuralım anlayışı var. Onun için devletçi ideolojiden sözederken, biz de çıkan muhalefet hareketlerinin dahi malesef birdenbire başka bir devletçi ideolojiye dönüştüğünü belirtmek gerek. Türkiye'nin sorunlarından bir

Devamı : S. 15 de ►

İŞÇİLER 1 MAYIS'A ISINIYOR

● Zafer Aydın

1990 1 Mayıs'ında 1 Mayıs üzerinde süren yasak işçi sınıfının kitlesel kutlamalarıyla aşıldı. 1 Mayıs üzerindeki yasak delindi. 1 Mayıs kutlamaları daha çok fabrikalarda, işyerlerinde oldu. İşçiler işyerlerinde halaylarla, türkülerle, sloganlarla, alkışlarla 1 Mayıs'ı kutladılar.

Hükümet yetkililerinin "işçinin bayram yapmasına karşı olmadıkları" açıklamalarına rağmen 1 Mayıs günü başta İstanbul olmak üzere bir çok kent'te resmen terör estirildi. Sadece İstanbul'da 18 bin polis'in olağan bir güne olağanüstü önlemleri 1 Mayıs kutlama girişimlerini, gösterileri engellemekten çok, halkı terörize etmek, demokrasi isteyen geniş kesimlere gözdağı vermek içindi.

Koşmadan Önce Yürümeli,

Bu yıl 1 Mayıs yaklaşırken 1 Mayıs'ı kutlama biçimi konusunda 3 eğilim ortaya çıkmıştı. İstanbul'da bir takım sendika şubeleri 1 Mayıs'ı mutlaka Taksim Meydanı'nda kutlamayı uygun görüyorlardı. İkinci eğilim 1 Mayıs'ın fabrikalarda kutlanmasını benimsiyordu. Sendikaların da hemen hepsi bu görüşteydi. Üçüncü eğilim ise daha çok politik grupların önerisi olarak ortaya atılmıştı, ve 1 Mayıs'ta genel grev yapılması isteniyordu.

1 Mayıs'ı yüzbinlerle alanlarda, hele Taksim'de kutlamak anlamlıdır. Ancak yüzbinleri, hatta onbinleri alanlara 1 Mayıs kutlamaları için taşıyamayacaksak (en azından bugün için) ille de Taksim diye diretmenin hiçbir anlamı olmadığı bu 1 Mayıs'ta bir kez daha kanıtlamıştır.

Yine 1 Mayıs'ı kutlama biçimi olarak ortaya atılan genel grev önerisi de toplumsal pratikte karşılığını bulamamıştır. Çünkü 1 Mayıs için, genel grev hedefi - bugün için gerçekçi bir hedef değildir. Türkiye'de genel grevin nedenleri vardır. Genel grev talebi işçilerin geniş kesiminde taraftar bulmaktadır. Ancak, genel grevi örgütleyecek mekanizmalar henüz tam anlamıyla kendisini ifade edebilecek duruma gelememiştir. Ayrıca yakın vade de Türk-İş'in içinde olmadığı bir genel grevin başarılı olamayacağı da bir başka gerçektir. Kaldı ki sıradan işçinin 1 Mayıs'a ilişkin olumsuz önyargılarını (bu yargıların oluşmasında, komünistlerin, sosyalistlerin, devrimci sol güçlerin büyük katkıları vardır) kırmadan, işçileri 1 Mayıs'a ısındırmadan 1 Mayıs ne meydanlara taşınabilir, ne de 1 Mayıs'ta genel grev vb. eylemler yapılabilir.

Fabrikalar 1 Mayıs Alanları

Adı üzerinde 1 Mayıs işçi sınıfının birlik mücadele dayanışma günüdür. Sadece solcu, sosyalist ya da komünist işçilerin değil, ayrımsız tüm işçilerin bayramıdır. Bu yüzden 1 Mayıs kutlamalarında hareket noktası işçi sınıfının en geniş kesimiyle birlikte kutlama olmalıdır.

Ülkemizde 1 Mayıs kutlamalarında özellikle 80'dan sonra gözden kaçırılan bu nokta, 1 Mayıs'ların dar küçük gruplarla kutlanmasına, 1 Mayıs'ın toplumsal yasallığa kavuşamamasına neden olmuştur. Geçmiş yıllarda kaçırılan bu moment bu yıl fabrikalarda 1 Mayıs kutlamalarıyla yakalanmıştır. Özellikle geçen yıl 1 Mayıs mitingine izin verilmemesinin ardından ille alan diye diretmek yerine, fabrikalar kutlama yeri olarak gösterilmiş olsaydı, 600 bin kamu işçisinin eylemleriyle birlikte 1 Mayıs'da işçi hareketinin bir sıçrama yapması mümkündü. Bu sayede bugün de 1 Mayıs daha nitelikle kutlamalara sahne olabilecekti.

Sendikalar bu yıl 1 Mayıs Kutlamalarını fabrikalara taşıyarak 1 Mayıs'ın toplumsal yasallığı yönünden önemli bir halka yakaladılar. Türkiye'de işçi sınıfının tamamı bu yıl 1 Mayıs'la tanışmıştır. 2 satırlık bir bildiriyle bile olsa sıradan işçiler 1 Mayıs'a merhaba demiştir. 1 Mayıs üzerindeki yasak fiilen aşılmıştır.

Bu yılki kutlamalarla gelecekteki daha nitelikli ve daha yığınsal 1 Mayıs kutlamalarının önü açılmıştır.

TBKP Merkez Yönetiminin açıklaması

1 MAYIS'SIZ DEMOKRASİ OLAMAZ

Adımlar Haber Merkezi- TBKP Merkez Yönetimi 29 Nisan günü yayınladığı bildiride " 1 Mayıs'ta barışçıl kutlamaların engellenmesi, polisiye olarlar çıkması, bugünkü kritik durumda, yanlızca baskı ve şiddet uygulamalarını artırmak, parlementoyu dışlamak, demokratikleşmeyi önlemek isteyen güçlein işine yacaktır" dedi. TBKP Merkez Yönetiminin bildirisi şöyle devam ediyor.

1 Mayıs, işçilerin, kafa ve kol emekçilerinin, b ütün çalışanların uluslararası bayr amı, birlik-mücadele-dayanışma günü halkımıza kutlu olsun.

Hükümet bu yıl da, geçmiş yıllarda olduğu gibi, işçilerin ve sendikaların 1 Mayıs'ı kutlamasına izin vermedi. işçi sınıfının ve öteki emekçilerin, sermayeden ve devletten bağımsız bir güç olarak, kendi çıkarları d oğrultusunda politik ve toplumsal yaşamda söz sahibi olması engellenmek istendiği için 1 Mayıs yasağı ısrarla sürdürülüyor.

Bu antidemokratik amacı gizlemek için, "1Mayıs'ta olaylar çıkar, kan dökülür" iddiaları yayılıyor. Oysa geçmiş 1 Mayıs'larda çıkan olaylar, dökülen kanlar, hiçbir zaman işçilerin ve sendikalyarın d üzenledikleri kutlamalardan kaynaklanmadı. İşçiler ve sendikalar her zaman barışçı, demokratik kutlamalardan yana oldular, kendi bayramlarını bütün toplumun bayramı olarak gerçekleştirmeye çalıştılar.

Hükümetler ise hiçbir zaman 1 Mayıs'larda çıkan olayların gerçek sorumlularını ortaya çıkarmaya çalışmadılar, tersine olayları 1 Mayıs'ı yasaklamak için fırsat bildiler.

Oysa 1 Mayıs yasaklanamaz. işçiler ve sendikalar bugünü kendi bayramları kabul etmiştin. Bu, Türk-İş'in son genel kurulunda da onaylanmıştır. Onun için 1 Mayıs bu yıl da, alanlarda, salonlarda, fabrika ve bürolarda kutlanacaktır. Güvenlik kuvvetleri müdahale etmediği, yasaklara başvurulmadığı her durumda, işçilerin ve sendikaların barışçı kutlamaları güvence altına aldığı geçmişte görülmüştür.

1 Mayıs yasağı sürdürüldükçe, işçilerin ve sendikaların kendi sözlerini söylemesi zorla engellendikçe, d emokrasidenm söz edilemez.

1 Mayıs'ta barışçıl kutlamaların engellenmesi, polisiye olaylar çıkması, bugünkü kritik durumda, yalnızca baskı ve şiddet uygulamalarını artırmak, parlamentoyu dışlamak, demokratikleşmeyi önlemek isteyen güçlerin işine yarayacaktır. Herkes bunun bilincinde olmalı, sorumlu davranmalıdır.

1 Mayıs, ne komünistlerin ne de başka ilerici güçlerin bayramıdır, 1 Mayıs bütün politik-idelojik görüşlerden işçi ve emekçilerin bayramı, birlik günüdür. İşçiler 1 Mayıs'ı kendi istedikleri gibi kutlayacaklardır. İşçi sınıfımız her zaman yaratıcılığını kanıtlamıştır.

TBKP olarak, hükümetin 1 Mayıs yasağını sürdürmesini, 1 Mayıs'ı polisiye bir olay gibi gösterme çabalarını, sözde güvenlik adına işçiler ve sendikalar üzerinde baskı önlemleri almasını prpotesto ederken, 1 Mayıs'ı kutlama, 1 Mayıs yasağını kırma adına işçilerin ve sendikaların eğilimini hiçe sayan, şiddete başvurma, çatışma yaratma girişimlerinin de karşısında olduğumuzu açıklıyoruz. işçi ve sendikaların 1 Mayıs k utlamalarına hiçbir müdahale yapılmamalıdır.

Komünistler 1 Mayıs günü, işçiler ve sendikalarla birlikte olacak, alanlarda, salonlarda, fabrika ve bürolarda, bütün 1 Mayıs alanlarında işçilerin görüş ve istemlerini dile getirmesini destekleyeceklerdir.

1 Mayıs kutlamaları, ülkemizin demokratikleşmesine, işçi ve öteki emekçilerin kendi sözlerini söylemesine katkıdır. 1 Mayıs'sız demokrasi olmaz. Demokrasiye en çok ezilen, sömürülen emekçilerin ihtiyacı var. Komünistler emekçilerin yanında olacaktır.

Yaşasın 1 Mayıs . .

Yaşasın emekçilerin özgürlük, demokrasi, sosyal adalet mücadelesi....

Yaşasın bütün ülkelerin emekçilerinin birlik ve dayanışması....

1 Mayıs resmi tatil günü olmalı

İLK KEZ YÜZBİNLERCE İŞÇİ 1 MAYIS'I KUTLADI

İşçi Sendika Servisi - 1 Mayıs öncesinde savaşa hazırlanır gibi askeri, polisiye hazırlıklar, tatbikatlar ve kamuoyunda gerilim ve ürperti havası yaratıldı. Sinirler gerildi, polisler 1 Mayıs günü sokakta yürüyen bir kişiden fazla olanları apar topar götürdüler, sinema salonlarına dolduruldular. Silahlı çatışlamalar oldu, helikopterler şehrin üstünde sinir bozucu biçimde uçup durdu. Ve gelen haberler, ölüler, yaralılar, gözaltıları adım başı aramalar. Kartal'da, Zeytinburnu'nda, Dolapdere'de...

Devlet neden bu kadar telaşlı, neden sorunların üstüne hışmıyla giderek, sorunu demokratik biçimde çözme yerine, şiddetle, sorunu kökten yok etme "mantığıyla hareket ediyor. Sonuçta sorun sözülüyor mu7 Elbette çözülmüyor ve çözülemez. Dünyanın hiç bir yerinde baskı, ve şiddetle hiç bir sorunun çözülemediği görülüyor. Ama hala TC'nin yetkilileri devlet güçlüdür, ezer geçer mantığı ile hareket ediyor. Cumhurbaşkanı, "artık cesaretle söylüyorum, devlet birey için olmalı, birey devlet için değil" diyor. İçişleri Bakanı 1 Mayıs akşamı TV haber bülteninde savaş sonuçlarını okur gibi açıklama yapıyor ve " Devlet güçlüdür, ezer, basırır, taviz vermezz...." diyor.

1 Mayıs toplumun tüm kesimlerinde meşru bir gün. Bu yasağın sürdürülmesini anlamı yok. Başbakan Yıldırım Akbulut, "Biz işçilerin bayram yapmasına karşı değiliz" diyor. Demirel, İnönü, Türk-İş, Hak-İş 1 Mayıs'ın resmi tatil günü ilan ederek işçilerin bayramını özgürce kutlamaları doğrultusunda açıklamalar yapalar. Türk-İş ilk kez 1 Mayıs'ı kutladı. Ama gene de; binlerce insan gözaltına alındı, bir genç kız felç oldu, bir çok kişi yaralandı. Bu olaylar olmayabilirdi. Herkes istediği gibi 1 Mayıs'ı kutlasaydı. Yasakçı mantık ve şiddet, gerginlik, sertlik karşı şiddeti doğuruyor. Ne 1 Mayıs'ı yasaklayarak ne de 1 Mayıs'ı şu biçimde kutlarız diye tabulaştırarak sorunu çözmek mümkün değil. İlk kez yüzbinlerce işçi iş yerlerinde 1 Mayıs'ı kutladı. 1 Mayıs gerginlik değil, neşe, sevinç, birlik dayanışma günü olarak kabul görmüştür. 1991 1 Mayıs'ı tatil günü olmalı. Böyle 1 Mayıs son olsun.

Dünya Çevre Günü de geçti

TÜRKİYE'DE YAŞAYAN DÜNYALILAR:DÜNYANIZA SAHİP ÇIKIN!

22 Nisan günü Doğal Hayatı Koruma Derneği (DHKD) yukarıdaki mesajı geçiyordu dört bir yana. 22 Nisan Dünya Çevre Günü'ydü ve bu güne uygun anlamlı bir uyarıydı DHKD'nin mesajı.

Dünya Günü ilk kez 1970'te ABD'de gerçekleştirildi. Yine ilk kez bu yıl uluslararası bir nitelik kazandı. İlk uluslararası Dünya Günü'nün konusu ise "çevre sorunları."

Amaç; kısa dönemde çevre sorunlarına karşı bireysel sorumluluk ve duyarlılığı geliştirmek.

Ve en düşündürücüsü de 1990 Dünya Günü'nün sloganı: TEK BİR İNSAN BİLE DÜNYAYI DEĞİŞTİREBİLİR. İyi yönde de, kötü yönde de..

FOKLARI YAŞATALIM KAMPANYASI

Bugün dünyada varolan ve büyük bölümü Kutuplarda yaşayan fokların yanlızca üç türlü sıcak sularda yaşar, birisi Atlas Okyanusu'ndaki adalarda, diğeri Karayip Denizinde, üçüncüsü de akdeniz'de. Yeşiller Partisi Atina deklarasyonu uyarınca fokların Ege ve Akdeniz'de barışın ve dostluğun sembolü olarak kabul edilmesi üzerine, bölgede askeri tatbikatlar dahil hertürlü zararlı çalışmaların durdurulması konusunda kampanya başlatıldı.

İnsan zincirinde

SENDİKACI ve ÇEVRECİ ÇİKO

Talat Ulusoy

hico Mendes. Yani Çiko. Ya da adını metreyle takıldığı Latin geleneğine uygun olarak; Fransisco Alves Mendes Filho. Sendikacı ve çevreci. Brezilyalı.

Çiko, Xapuri Kırsal Kesim İşçileri Sendikası başkanı. Anası ve babasının yanıbaşında, dokuz yaşında başlıyor ağaçlardan kauçuk çekmeye. Çektikleriyle bilenip, erdim demeksizin hep bilgilenerek, aydınlanarak sürekli, kauçuk işçilerini sendikalaştırmaya soyunuyor. Başarıyor da.

Dekatloncu bir maratoncu

On parmağı on hünerli Çiko, dar anlamda sendikal mücadeleye yapışıp kalmıyor. İşçinin salt "mideden ibaret" bir yaratık olmadığını ve "mide kazınması"ndan dolayı devrimin patlamayacağını kendi yaşamından biliyor. Çiko, en az sendikal uğraşları kadar Amazon ormanlarının kurtarılması için verdiği savaşımla da ünleniyor.

"Sen bir garip sendikacısın, nene gerek Amazon Ormanı?" dediniz mi, demediniz mi içinizden?

Çiko, Dünya Bankası kredileriyle Amazon Ormanlarını tam da orta yerinden ve boydan boya katedecek ve de katledecek olan büyük otoyol projesinin ne anlama geldiğini çok iyi kavrıyor. Hem Brezilya insanına, hem Türkiye insanına verebileceği zararları pek iyi görebiliyor.

Amazon, amma uzun

Amazon ormanları dünyamızın iklim dengesinde çok önemli rol oynuyor. Amazonların yokolması demek, belki de yeryüzüne bir damla yağmur düşmemesi demek. Yağmur dualarının işe yaramaması demek.

Uçsuz bucaksız Amazon ormanları bir yol geçmesiyle yok mu olur? Evet, yok olur. Eşiğine dek elmayı kemirebilmek için önce bir diş atmaya benzer bu iş. Ardından yoldu, yolcuydu, hancıydı, hamamcıydı, apartmandı, fabrikaydı, keresteydi, kumdu, çakıldı, hidrolik ve termik santraldı derken, bir de bakarsın çöle dönmüş. Amazon ormanları.

İnsan zinciri

Amazonlardan otoyol geçirmenin felakete yol açacak global sonuçlarını yerel sonuçlarıyla birlikte kauçuk işçilerine ve yörenin diğer sakinlerine anlatabildi Çiko. Yüzyıllardır Amazon ormanlarını yok etmeden yaşayan Amazon'dan beslenen insanlara otoyol projesiyle Amazonların yok olacağını gösterebildi. Kauçuk işçileriyle yöre halkının elele gerçekleştirdiği insan zinciri eylemleriyle yol yapım çalışmalarına engel olundu.

Dünyanın dört yanından duyarlı çevrelerin gözleri Amazon ormanlarına dikildi. Çiko ulusal ve uluslararası sayısız toplantıda bıkmadan konuyu anlattı. Çabaları meyvasını verdi: Uluslararası Kalkınma Bankası otoyol projesine vereceği krediyi durdurdu. Dünya Bankası otoyol projesinin çevresel etki değerlendirmesini eksik yaptıklarını kabul etmek zorunda kaldı.

Compagniero Çiko

Çiko arkadaş (Kompanyero Çiko) haklı bir ün kazanmıştı. İşçiler, çevre dostları, çevre savunucuları arasında saygın bir kişi olarak çeşitli ödüller kazandı. Brezilya Birleşik İşçi Merkezi'nin yönetim kuruluna seçildi.

Elbet Çiko'nun çevresi salt sevgi çemberiyle sarılı değildi. Düşledikleri yeni topraklara kavuşamayan toprak beyleri, büyük karlara erişemeyen otomobil ve petrol tekelleri Çiko'ya diş biliyordu. Kompanyero Çiko, 22 aralık 1988 günü evinden çıkarken vuruldu. Çiko'yu öldürenlerin söylediğine göre "Çiko öldü!"

İnanmayınız! İnanmayınız, çünkü insan zincirleri sürüyor. Eğer 6 Mayıs günü, o güzelim doğurganlık ve bereket günü Hıdrellez'de İzmir-Aliağa insan zincirine siz de katılırsanız kendi gözlerinizle göreceksiniz binlerce çevre dostu arasında Çiko'yu. kim bilir, belki de eli elinizde olacak.

İktisatçılar Birliğinde düzenlenen Kadın konulu söyleşi/ Gülnur Savran

BEDENİMİZE, EMEĞİMİZE, KİMLİĞİMİZE SAHİP ÇIKMAK

Derleyen - Gül Özdemar

İktisatçılar Birliği'nde 15 Nisan'da Kadın Örgütlenmesi Sorunu tartışıldı. Konuşmacılar, GülnUr Savran, Sibel ÖzbuduN du. İlgi ile izlenen söyleşiyi kasete aldım. Kadın hareketinin sorunlarına, yakın geçmişine ışık tutan bu söyleşiyi, bana göre kısaltarak iki bölüm halinde yayına hazırladım. Bu sayıda ilk konuşmacı olan Gülnur Savran'ın konuşmasını derlemeye çalıştım.

Gülnur Savran konuşmasına geçmişteki kadın örgütlenmelerini eleştirerek başladı. Tabii geçmişteki örgütlenmelere ne kadar kadın örgütlenmesi deniliyorsa. '80 öncesi kadın örgütlenmelerine yapılan eleştiriler iki noktada odaklaşıyor. Birincisi, kadınları sosyalist harekete çekmek üzere ve asıl amacı bu olan ya da işçi hareketi içinde işçi kadınlara, işçi kadınların sorunlarına hitap eden hareketler olmuştur. Dolayısıyla da kadınların kadın olmaktan doğan sorunlarını sorgulamayan, esas hedefini kadınların özgürleşmesi ya da erkek egemenliği olarak ortaya koymayan, bunu kapitalist sistem içinde, yani kapitalist sistemin egemenlik biçiminin bir uzantısı olarak ele alan bir anlayışın örgütlenme biçimi. İkinci nokta, sol içi ayrımlara göre, oluşmuş kadın örgütleri. Üçüncüsü sol grupların bu kadın örgütlerini ve yönetimini ele geçirme anlayışı. 80 öncesinde oluşan kadın örgütleri bağımsız örgütler değildi. Bu üç noktaya katılıyorum. Fakat bu üç noktadan oluşan eleştiri yeterli değil. Örneğin kadınların kendi özgül ezilmişliklerini sorgulamayan, erkek egemenliğini hedef almayan örgütlenme kaçınılmaz olarak başka biçimde olamazdı.

Sosyalist politikanın önerdiği örgütlenmelerden farklı bir örgütlenme tarzı gerekiyor.

80 sonrasına geldiğimizde feminizm ortaya çıktı.Kadınların ilk feminist olarak kendini nitelendirmesi 1983 yılında şubat-mayıs ayları arasında Somut gazetesinde kadın sayfasında oldu. Bunun ardından saldırılar aşağılamalar başladı. 1984 de kadın çevresi olarak, bir yayın olarak, bir kurum olarak ortaya çıktığında yine oldukça yalıtılmış ve marjinal bir grup olarak varlıklarını sürdürdüler. 1987 deki dayak kampanyası ve kadın yürüyüşünü çok önemli bir çıkışı ve her ikisi de bir meşruiyeti sağlamanın ilk adımlarıydı. O günden bu güne giderek yayılan bir etki ve giderek artan bir meşruiyet gerçekteN sözkonusu. Bugün artık feministlerin söylediği sözler tam feminist biçimiyle olmasa da çarpıtılarak, sulandırılarak yumuşatılarak da olsa çok çeşitli yerlerde söyleniyor ve toplumun çeşitli kurumlarında ve alanlarında kadınların baskı altında bulunduğuna dair bir söylem gelişiyor. Birkaç örnek verecek olursak: bazı gazeteler tartışma köşelerini büyük ölçüde kadınlara açabiliyorlar bazıları geçmişten görece farklı kadın sayfaları, kadın bölümleri hazırlıyorlar. Kadınca gibi bir dergi çizgisini belirgin bir biçimde değiştiriyor. Televizyon programlarında kadın bakış açısıyla belirli şeyler söyleyenler tartışma programına alınabiliyor. Sol için içinde her yerde farklı amaçlarla da olsa tartışılıyor, en azından sol gündemine almak zorunda kaldı. SHP kadınları için kota savunuyor. İmren Aykut 'Çalışma Yaşamında Kadın' diye oldukça içerikli tebliğlerin sunulduğu bir konferans düzenleyebiliyor vs. Demek ki böyle halka halka yayılan bir etki sözkonusu. Kuşkusuz kadınların kurtuluşu yolunda birşeyler yapan kadınların sayısı çok az ve bu kadınların doğrudan seslenebildikleri kadınların sayısı da çok az ama dolaylı bir yayılma, dolaylı bir etki ve meşruiyet kazanma sözkonusu.

Feminist sözler yayıldıkça, yaygınlık kazandıkça belli bir değişime de tabi oluyor, sözünün sivriliğinin törpülenmesi ya da bazı durumlarda bir başka global dünya görüşüne, ideolojiye tabi kılınması, onun içine katılmaya çalışılması;

Bunun en belirgin örnekleri bence mesela insan hakları söyleminde ortaya çıkıyor, özellikle 438. maddeyle ilgili tartışmalarda bu bir insan hakları meselesi olarak koyuluyor. İnsan hakları söylemi, insan hakları anlayışı, bütün insanları bireyler olarak aynı kefeye koyup onların eşit olup olmadıklarına bakan bir anlayıştır ve mücadele çizgisi de budur. Bu açıdan bir eşitlik savunur. 438. madde tartışılırken, fahişelerin ırzlarına geçildiklerinde ceza indiriminin eşitliğe, insanlığa aykırı olduğu söylendi ama bunun nasıl kadınların bir kısmını eve hapsetmek, bir kısmını da erkeklerin cinsel kullanımına sunmak anlamına geldiği ırza geçmeyi kolaylaştırdığı, teşvik ettiği söylenmedi. Buna çağdaşlaşma anlayışını da katabiliriz. Bütün insanlar hep birlikte çağdaşlaşacaklar, çağdaşlaşma ile kadınların ezilmesi de ortadan kalkacak. Bunun böyle olmadığını çağdaşlaşmış olan batı ülkelerindeki kadınların durumundan anlıyoruz. Çağdaşlık bir anlamda kadınların yaşamını kolaylaştırır fakat bunlar erkek egemenliğine karşı mücadeleyi kendi içlerine sindirip yumuşatmaya çalışan söylemler. Bunu da kötü niyet, iradi bir çaba olarak görmüyorum, bu genel olarak ideolojilerin işleyişindeki objektif bir süreç, hem kısmi olumlu bir yanı var hem de egemenlikleri örten, gizleyen yanı da var.

Bedenimize, emeğimize, kimliğimize sahip çıkmak

8 Mart'ta çıkan Kadın Bülteni'ni okuduğumda bir yanıyla çok sevindim. Feministlerin söylediği şeylerin kendilerine feminist demeyen kadınlar tarafından yer yer büyük ölçüde benimsendiğinin kanıtıydı. Bir sözü zaten sadece bir söyleyecek eğer mülkiyet iddia edecek-

sek çok bir işe yaramıyor demektir söylediklerimiz. Fakat bir yanıyla da bir gerilimin ifadesi var o bültende. Bir sorun var. Bütün bunlar söyleniyor, dayaktan ve yataktan söz ediliyor. '80 öncesinde aile içi dayak ve kadınların yatak yaşamları, politika alanına girmeyen konulardı. Politik bir tartışmaya layık görülmeyen konulardı. Bunu politik tartışma alanına sokan feministler oldu. O bültende dayaktan ve yataktan söz ediliyor. Emeğimize bedenimize kimliğimize sahip çıkmaktan söz ediliyor. Erkek egemenliğinin sınıflar ötesi bir egemenlik olduğundan söz ediliyor. Fakat feministlerden , feminizmden hiç söz etmiyor. Bu kaynak verme anlamında bir titizlik değil, yani bunun kaynağı neresi diye bir soru, sorgulama değil ama bir ideoloji olduğunu iddia eden, kendisini öyle ortaya koyan feminizmin hiç sözünü etmeden bunların aktarılıyor olması da bir soru sorduruyor bana. O soruyu sorduğumda şunu görüyorum esas noktada bir ayrılık var. Bu ayrılık örgütlenme anlayışında çok açık ifadesini buluyor. Ama örgütlenme anlayışındaki farklılık geride yatan bazı farklılıkları da ifade ediyor.

Feminizm örgütlenme anlayışının üç temel hareket noktası var.

Bu hareket noktaları aslında, feminizmin erkek egemenliğine, kadınların kurtuluşundan ne anladığına bağlı.

Birinci hareket noktası feministlerin 'özel olan politiktir' anlayışı: Kadınların özel alanda, aile içinde yaşadıkları baskıyı, ezilmeyi, şiddeti politik arenaya çekmek, politik mücadelenin konusu yapmak. Diyelim dayağı, aile içi cinsel tacizi, ırza geçmeyi evdeki cinsiyetçi işbölümünü, kadınların kollektif mücadele konusu haline getirmek, kollektif bir mücadelenin konusu haline getirmek, 'özel olan politiktir'ten ikinci anlaşılacak şey: kamu alanında, siyasette, hukukta çalışma hayatında sokakta vs. kadınların tabi olduğu baskı ve uğradıkları ayrımcılığı ancak ve ancak özel alanla birlikte düşündüğümüzde tahlil edebiliriz, anlayabiliriz. Yani ancak aile içi işbölümü baskı vs. ile bir bütün halinde ele aldığımızda açıklayabiliriz.

İkinci hareket noktası feministlerin kadınları ne amaçla örgütlendikleri, yani kadınlar erkek egemenliğinden kurtulmak için örgütleniyorlar. Hedef bu. Hedef bu olunca kadınların kurtuluşu kadınların kendi mücadeleleriyle, aktif politikalarıyla mümkün olabilir. Demek ki kadınların bulundukları her alanda, çeşitli yapılar oluşturmak, birliktelikler oluşturulması gibi bir uzantısı var bu anlayışın, kadın cinsini kurtarmak üzere bazı kadınların örgütlenmesi değil, bütün kadınların kendini en acil olarak hissettikleri ya da o çok paylaşabildikleri sorunlar etrafında bu özgül alanlarda kendilerinin bir şeyler söylemesi anlamına geliyor. O zaman bize düşen ne burada? -biz derken kendisine feministler ve kendisine feminist demeyip aktif mücadele veren kadınlar-Ben burda şunu önemli görüyorum. Çeşitli kanallar aracığıyla kendi deneyimlerimizi örgütlenme süreci içinde yaşadıklarımızı, önümüze koyduğumuz hedefleri paylaşmak. Ve bir anlamda kadınların bu deneyimlerden karşılıklı yararlanmalarını sağlamak. Esas görevimiz bu. Yani birilerini örgütlemek değil, kadınlar için kadınlar adına uzun boylu örgüt kurmak değil. Kadınların tek tek her birinin yaşadıkları sorunlarla ilgili taleplerini oluşturmasına destek olmak. Örgütlenmelerinde bir örnek, dayanışma içinde olmak. vs. Tersi bence kadınların birilerinin gelip kendilerini örgütlemelerini beklemelerine yol açıyor. Ki bu kadınları pasifize etmektir.

Üçüncü hareket noktası feminizmin: kadınların ezilmişliklerini çok farklı alanlarda ve farklı biçimlerde yaşadıkları, yani kadın olarak ezilirken belli alanda toplu halde birarada değiliz. Mesleklere, sınıflara, uluslara ve ayrıca ailelerin yapısına göre bölünmüş durumdayız. Bu farklılık ve parçalanmışlık yine kendine uygun bir örgütlenmeyi gerekli kılıyor. Kadınların, bir kadın hareketinin bir kadın kurtuluş hareketinin çok parçalı ve çok çeşitli bir örgütlenme tarzı olabilir.

Feministlerin örgütlenme biçimi

Bunlardan biri sürekli örgütlülükler, sürekli bir araya gelişler olabilir, biri de geçici örgütlülükler. Sürekli örgütlenmelerde işyeri temelinde kadınların işyerlerinde, kadın olarak sorunlar etrafında biraraya gelebilirler. Özellikle kadın meslekleri, kadınların çoğunlukta oldukları meslekler. Mahallelerde, belediyelerde kadınları ev içindeki cinsiyetçi işbölümüne göre kendilerine düşen görevleri gündelik sorunlarını birlikte çözmeleri için ve buradan belki başka yerlere sıçrayabilmeleri için. Fakat bütün bunların ötesinde ayrıca özel alanın politikasını yapmaya elverişli birliktelikler de gerekiyor. Ev içinde görülen baskıya, maruz kalınan şiddete karşı dayanışma ve özgüven örgütlülükleri, grupları ağları çok önemli örgütlenme biçimleri. Dayağa karşı sığınak bu örneklerden biri ama cinsel tacize karşı, aile içi cinsel tacize karşı bir kadın merkezi olabilir.

Bunun yanısıra geçici örgütlenmelerin özelliği, bundan kampanyaları kastediyorum. Kampanyalar aracılığıyla kadınlar biraraya gelip ondan sonra kampanya bittiğinde o kampanyanın yer açtığı bir sürekli örgütlenmeye de katılabilirler. Kadınları işyeri mahalle, meslek bağ-

→ Devamı 14 .Sayfada

9. İstanbul Film Festivalinden İzlenimler

MİZAH İLE FANTAZİNİN YIKICI BERABERLİĞİ

● **Sadık Albayrak**

Sanatçının dünyaya eleştirel gözle bakışında, daha estetik bir dünya ve yaşam arayışında fantazi ile mizah içiçe, Sovyet **Karen Şahnalarov'un** filmi **Sıfır Kenti** bunun en başarılı örneklerindendi. Sovyet yönetmen SSCB'deki bürokratizme, köhne duygu ve düşüncelere, durağan yaşama eleştirinin sivri okların yöneltirken glasnost ve perestroyka da bundan nasibini alıyordu. Moskova'lı bir mühendis görevle geldiği taşra kentinde olağanüstünün olağanlaştığı durum ve ilişkiler karşısında şaşırıp kalıyordu. **Sıfır Kendi**, herşeyin değersizleştiği, zamanın çıkışının sanki donduğu, **Gogol'un "Ölü Canlarının"** hala yaşadığı bir şehirdi. Yönetmen öyle fantastik durumlar, imgeler yakalıyor ki, gerçek bunlardan daha gerçek dile getirilemez: Kent Müzesi, çıplak sekreter, işlemeyen beyninininin rehaveti yüzüne yansımış fabrika müdürü, glastnostu 60'lı yılların artık eskimiş rock and roll'unda arayan prestroykacılar, devlet anlayışının simgesi ikibin yıllık köhnemiş ağaç ... ve finalde bütün bunlardan küreksiz dümensiz bu kayığa binerek kaçmaya çalışan mühendis... Sovyet yönetmenin çıkış arayışına dayanılmaz bir çağrısıydı.

Benzeri bir yaklaşımı Vietnam filmi **Kahkaha Salgını'nda** bulmak mümkündü .. Bürokratizm, dalkavukluk ve buna önlem olarak geliştirilen pragmatist anlayışların hoş bir taşlamasıydı. Bu iki film sosyalist ülkeler sanatçılarının, yeninin ortaya konmasında duyarlılığının ve olumlu eleştirel tavrının çarpıcı birer örneğini sundular.

Yugoslav yönetmen **Goran Markovich'in Buluşma Noktası** ise bu kez daha geniş, evrensel bir temaya, ölüme eğiliyordu. Fantazi ve mizah olağanüstü bir beraberlikle insan yaşamının geride kalanlarca anlamını hüzünlü bir tonda hicvetmede Markovichin elinde de başarılı bir biçimde kullanılıyordu. Ölülerin dünyaya dönmek için karanlık dehlizlerde tarih içinde yaptıkları yolculuk, düğüne denk düşen ölüm, ölüme sevinip dirilmeye üzülen yakınlar. Geride kalanların acımasız kayıtsızlıkları izlediklerimiz arasında en etkileyicilerindendi. **Buluşma Noktası**.

Bir başka Yugoslav, **Makavayev** ise **Organizmanın Gizli Sırları'nda Vilhelm Reich'in** görüşlerinden yola çıkarak saldırgan bir film oratava koyuyordu. Tartışmalı içeriği ve biçimiyle şaşırtıcı ve çarpıcı bir filmdi.

İngiliz yönetmen **Peter Greenway'in Aşçı, Hırsız, Karısı ve Aşığı**, özellikle aşırılıklar içeren biçimiyle önpalana çıkan, sürüleşen batı insanının kaba zevklere tutsak olmasını saldırgan bir tutumla eleştiren bir yapıtdı. Restoranın önü ile arkası etkileyici bir bütünlükte ve zengin çağrışımlara açık imgelerle sunuluyordu. Fransız filmi **Okuyan Kız** ise yumuşak mizahı ile edebiyat ve yaşam arasında ince köprüler örüyordu. **Aşkına Muhtacım** batı insanın yalnızlaşmasında ve yabancılaşmasında sevgi arayışını konu alan alçakgönüllü bir Federal Alman filmiydi.

Ulusal Kurtuluşun Acılı Yollarında

Yıllar öncesinden gelen Cezayir Savaşı, Festivalin doruklarındandı. **Gillo Pantacenvo'nun** filmi bir başka ulusçu ezilen bir ulusun kurtuluş mücadelesini tarihsel gerçeklere bağlı olarak verirken özel'i aşıp genele, evrensele dönüştürmeyi başarmış. Cezayir ulusunun kurtuluşunu nefes nefese izlenen bir dostuna dönüştürürken bu mücadelenin özünü ortaya koyuyor. Egemenler hiçbir yasa, değer ve ilke tanımazken Cezayirli'lerin direnmek ve mücadele etmekten başka yolları yok. Kararlı bir tutumla ezilen mücadele tohumları ergeç meyvasını veriyor. Bu filmin gösterildiği gün gazetelerde yazılan bir haber ise onun güncelliğini vurguluyordu sanki. Güneydoğudaki kepenk kapatma eylemini kırmak için polis kepenkleri balyozluyordu. Filimde Fransızlar ise genel greve giden Cezayir'lileri dükkanları arabalara bağladıkları kepenkleri sürürleyerek açıyorlardır.

Motu Neya'da Ulusal Kurtuluşuna 1970'lerde kavuşan **Gyano Bisaav'**dandı. Bir kadının hayatı çevresinde Ulusal Kurtuluş savaşının acılarını ve güçlüklerini saf bir sinemayla yansıtırken, Ulusal bağımsızlıktan sonra çıkan yeni sorunlara da dikkat çekiyordu.

Gellile'de Düğün, İşgal altında bir Filistin köyünde düğün. Mizah ve duygu yüklü bir film, barışa ve özgürlüğe etkileyici bir çağrıydı. **Gandhi** ise 20. yüzyılın bu önemli liderine ve Hindistan Kurtuluşuna batı gözüyle yaklaşan ve ticari sinemanın üstünyapısın sığlıyında orta halli bir filmdi.

İnsan, Yaşam, Felsefe

Joris Ivens'in Bir Rüzgar Öyküsü,bu sinemacının Çin çöllerinde yakalamaya ve görüntülemeye çalıştığı rüzgar etrafında insanı sınırlayan kalıplar, anlayışlar üzerine şiir yüklü fırtına gönderiyordu. Olağanüstü güzel görüntüleri ve kompozisyonuyla şenliğin en iyi filmlerindendi.

Peter Brooch" un **Mahabharatci'sı** ise üzerinden zaman geçtiçe derinliğini ve etkisini duyuran bir film. Bizlerce yıllık bir Hint destanından insanın savaş, barış, iktidar, dostluk, sevgi gibi temel sorunsallarına etkileyici bir bakış çıkarıyordu Brook. İçeriğini felsefi derinliği ve güzel biçimi bu filmi yeniden görme arzuru uyandırıyor, insanda.

Yarışmada birinci seçilen İran filmi **Narına Yandım** ise benzersiz bir filmdi. Bir insan yaşamının anlamı ve geçiciliği üzerine hüzünlü bir görsel şiirdi bu film. Bahçeler, çiçekler ve geleneksel bir yaşamın güzellikleri ve tüm bunların akıttığı, bunlarda parıltılara yolaçan su .. Bir su gibi akıp geçen bir ömür. Geriye şiir dolu bir defter, birkaç hat ve onu unutmak bir evlat bırakmak ölen bir insan . . . Yaşam üzerine unutulmaz bir film.

Bir kültürel Çürüme Lambada

● **Murat Çelik**

Evet lambada, Bu sözcüğü günümüzde duymak ve görmek sık sık mümkün artık. Sinema afişlerinden vapur iskelesindeki kasetçiye, mahalle arasında tek başına dans etmek zorunda kalan gençlerden, devletle halkımız ilişkisine kadar, radyoyu her açışımızda, esprilerimizde, dinlemek kullanmak zorunda olduğumuz birşey haline gelmiş lambada.

Birçok söz söylenmekte lambada için kan dolaşımını düzenlediği cinsel aktiviteyi arttırdığı belkide başağrısına iyi geldiği vs. Peki nasıl çıktı bu lambada nerden çıktı.

Günümüzde kitle ilişetim araçlarının bir kültürü nasıl yayıp bir başkasını nasıl yok etmeye ne kadar güçlü olduğunu biliyoruz şüphesiz ve düşüncenin sanatın ve müziğin en kolayını talep eden bir insan şekli yaratmaya çalıştığında işte biçilmiş bir kaftan lambada.

Kitle ileşitim araçları bir çok kültürü biraraya getireceği uluslararası kültür ve sanat ileşitimini sağlayacağı halde.

Varner Bross, EMI, Polydor, Harvest gibi tekelleşmiş film ve plak şirketlerinin yönlendirilmesiyle bir kâr amacı güden bir reklam mekanizması ve işitsel bir sanat olan müziği meta haline dönüştürmektedir.

Lambada tıpkı tango samba ve diğer Güney Amerika dansları gibi halkının bağrından kopup gelen ritmler ve melodilerle dolu bir dans ve müzik türü günümüzde yerel ögeleri tamamen kaybolmuş ve birçok pop etkilerle yapısı değiştirilmiştir.

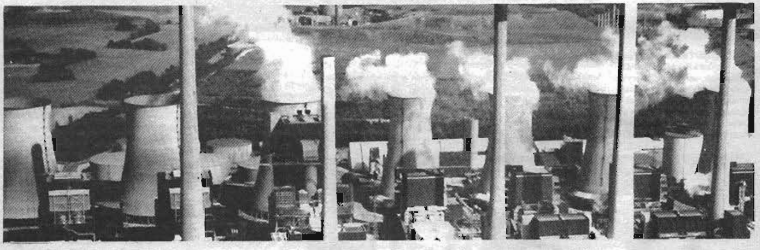
Tıpkı 1960' lı yıllardaki komün yaşayan barışı, özlemleyen ROCK kültürünün yerini Disco'ya sonra da heavy metal'e bırakması gibi 1970' li yılların ortasında popüler bir müzik türü çıkıverdi ortaya. Afrika kökenli bir müzik türü Rityım and Blues eklenen kaba motifler mekanik efektlerle dolu ritm ağırlı, ve melodiden oldukça uzak bir müzik türü doğurdu tıpkı lambada kadar popülerdi Disco 1980' li yılların sonunda ise ROCK müziği tüm sanatsal ögelerinden ayrıştırılarak düşünsel temellerini şiddetin, ırkçılığın, kışkırtılmış sex'in ve setanizmin oluşturduğu hızın ve sertliğin ön plana çıktığı bir müzik türü doğuyordu.

Heavy Metal ve 1990 da da o defalarca tekrarlanan basit melodisi gönüllerde taht kurdu lambadanın ya kilte iletişimi araçlararının zorlukla girdiği ülkeler mesela ancak 1924lerde tam 30 yıllık geçmişini yok sayan bir SSCB.

Maalesef bugün ne dinleyeceğimiz hangi şarkıyı söylüyeceğimiz devlet büyüklerimin, uluslararası sermayenin dev plak şirketlerinin elinde. 1970 lerde Disco 1980 lerde Break dance ve Heavy Metal 1990 larda Lamda 2000 lerde ne dinliyeceğimizide artık allah bilir.

Bilimsel teknoloji, doğa ve insan

İNSAN VE ÖTESİ . . .

● Mehmet Yazıcı

Uygar insan, çevresine hemen her zaman geçici olarak egemen olabildi. Asıl zorluklar, bu geçici egemenliğin sürekli olduğunu düşlemesinden çıktı ve doğanın yasalarını bir bütün olarak anlayamazken, kendini hep dünyanın efendisi sandı.

İnsan-uygar ya da değil-, doğanın çocuğudur. Hem de -son 10-15 yıl öncesine kadar- mantığı ve sağduyusuyla değil, içgüdüleriyle hareket ederek kaynaklarını hovardaca harcayan, çevresini bilinçsizce kirleten ve geleceğe yönelik hiç bir endişe duymayan bir çocuk. Oysa insan çevresi üzerinde üstünlük kurmak istiyorsa, eylemlerini belirli doğa yasalarına uydurmak zorunda. Tersine bu yasaları atlatmaya kalkıştığında ise kendisini besleyen doğal çevreyi zedeler, dolayısıyla bindiği dalı keser.

Doğa ise sahip olduğu sistem ve yasalarla, nerede ve ne zaman durulacağını bilir. "Doğal büyüme"dir bu yasalardan bir tanesi. Ama doğal büyümenin sırlarından daha büyüğü ve önemlisi, büyümenin doğal biçimde kendiliğinden durması, gelişimin sürmesi ve MADDENİN DÖNÜŞÜMÜ'dür. Tüm doğal olaylarda ve olgularda bir ölçülülük var: Boyutlarında, hızlarında ya da şiddetlerinde.

İleri teknolojinin biçim verdiği dünya

Oysa teknoloji, kendi kendini sınırlama ilkesini tanımaz; kendini dengeleme ve ölçülendirmenin erdemlerine-en azından bugün için- sahip değil. Özellikle çağdaş dünyanın ileri teknolojisi, doğanın incelikli düzenide yabancı bir cisim gibi davranıyor.

İleri teknolojinin biçim vermekte olduğu çağdaş dünya, bugün kendini bir anda üç temel bunalımın içinde buldu:

1) İnsan doğası teknolojik, sosyal ve politik birçok yaklaşımı boğucu ve yıpratıcı bularak bunalıyor:

İnsan denetimindeki bilimsel teknolojinin birincil görevi, yaşamak ve potansiyel gücünü ortaya çıkarıp geliştirmek üzere, insanın taşımak zorunda kaldığı iş yükünü hafifletmek olmalı. Ne var ki "daha çok kar" güdüsündeki tekellerin, bilimsel teknolojiyi bu hümanist göreve yönelik değerlendirdikleri söylenemez, çünkü klasik anlamda onların varoluş nedenlerine aykırıdır bu. Aynı tekeller bilimsel teknoloji sayesinde elde ettikleri artı değeri birkaç kez katlarken emekçiler, günün koşullarına uyum sağlama çabasının yanısıra, ücretlerini de en azından reel değerlerinin altına düşürmemeye çalışıyorlar.

Öte yandan nükleer tehlike, çevre kirliliği, enerji sıkıntısı, bölgesel savaşlar, gelişmekte olan ülkelerin artık ödenemez düzeye gelmiş olan dış borçları, nüfus artışı, işsizlik . . gibi GLOBAL SORUNLAR'ın tehlikeli bir boyuta ulaşması, özellikle gelişmiş ülkelerde hemen her insanı düşündüren ve giderek kuramsallığa itebilen, stres ve gerginlik yaratıcı çok önemli birer etken oluyor.

2) Dünyanın bitmez tükenmez sanılan enerji kaynaklarına -özellikle fosil yakıt kaynaklarına- öylesine ulaşıldı ki ciddi önlemler alınmazsa yakın bir gelecekte insanlığı enerji darboğazı ve tam bir tükenişin beklediğini söylemek kehanet olmaz.

Enerjinin yarattığı risk

Enerji olmadan bilimsel teknik ilerlemenin sağlanamayacağı açık. Son yıllarda geleneksel enerji kaynaklarının yetersizliğini farkına varılması insanları yeni enerji kaynakları aramaya itti, bu sevindiricidir. Zira insanlık şöyle bir paradoksu yaşamaya başladı: Bir araştırmaya göre " ekonomik-teknolojik refah"ın doruğunda olan ABD'nin düzeyine, tüm dünya ülkeleri geleneksel enerji kaynaklarını seferber ederek ulaştığında atmosfer ısısının 2-5 C artacağı hesaplanıyor. Bunun sonucu yeryüzündeki kar ve buzların eriyerek okyanus ve denizlerin düzeyini 2 metre yükselteceği, kıyılardaki birçok yerleşme merkezinin sular altında kalacağı, iklimle beraber ekolojik dengenin altüst olacağı . . . gibi bir dizi felakete yolaçacağı öne sürülüyor.

Yeni olarak değerlendirilmeye başlanan güneş enerjisi ile bir süre önce ortaya çıkanlarak gündeme gelen füzyon yoluyla enerji; somutlaşmaları, süreklilikleri ve ekonomik oluşları tartışıldığı için henüz pratik boyutları bulunmuyor.

Öte yandan nükleer enerji de bugün üstün gücü ve canlı-cansız tüm doğaya olumsuz etkileriyle kullanılmakla beraber -taşıdığı potansiyel tehlike açısından- yoğun bir şekilde kamuoyunda tartışılıyor. Dünyanın ekonomik refahı nükleer enerjiyle bağlantılı gözüküyor, en azından şimdilik. Ama şu nokta gözden kaçırılmamalı; 1970 yılında üretilen nükleer enerji, dünyada yaratılan toplam elektriğin yalnızca yüzde 1 kadarını oluşturmaktaydı. Eğer tehlikeleri yokedilemez ve bugünkü nükleer enerji üzerine planlar gerçekleştirilirse, bu oranın 2000 yılında yüzde 50'nin üzerine çıkacağı tahmin ediliyor. Bir başka deyişle, tehlikesi kontrol edilemeyen bu enerjinin yarattığı risk, 50 katına çıkmış olacak!

3) İnsan yaşamını besleyen ve bugününü belirleyen DOĞAL ÇEVRE çöküyor ve giderek yokoluyor:

Doğal denge bozuldu.

1945'lerden itibaren birçok ülke, ekonomik gücünü arttırıp yaşam standartlarını yükseltmeyi amaç kabul ederek hemen tüm doğal kaynaklarını sanayileşme ve üretimi arttırma doğrultusunda kullanmaya başladı. Yarışma şeklinde başlayan bu endüstriyel ve ekonomik kalkınma çabalarında, çok duyarlı bir şekilde kurulmuş olan DOĞA DENGESİ dikkate alınmadı ve böylece ÇEVRE'den alınanlar ile verilenler arasındaki bu denge bozularak canlıların yaşamını olumsuz etkileyen koşullar oluştu.

İnsanın konfor ve refahını çoğaltmaya yönelik Bilimsel Teknoloji'nin ürünü olan fabrikalar, motorlu taşıtlar, temizlik maddeleri, tarım ilaçları ve kimyasal gübreler yeryüzündeki hava, su ve toprağı ciddi bir biçimde kirleterek tüm canlıların sağlığını ve yaşamını tehlikeye sokmaya başladılar. Örneğin, teknolojide kullanılan kloroflorokarbonun ozon tabakasının delinmesine, giderek sera etkisiyle dünyanın ısınmasına yolaçtığı veya yine çeşitli alanlarda kullanılan kurşunun, kana karışarak ağır ağır canlıları zehirlediği kamuoyunca biliniyor.

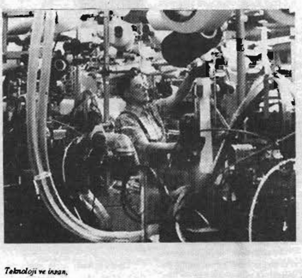
İnsan, -belirlenebildiği kadar- bu evrende yalnızdır. Yaşayabileceğimiz en iyi mekan olarak bu DÜNYA var yalnızca. Bu bakımdan insanın bugünkü aşamada karşısına çıkan bunalımı aşması, teknolojik gelişkinliğin değişimleriyle kendi değişimini uyumlaştırması ve İNSAN-DOĞA dengesini yeniden kurarak sağlıklı yaşamının önündeki tüm engelleri yok etmesi, geleceğe yönelik önemli bir adım olacaktır. Çünkü Bilimsel-Teknolojik Devrim'in ürünleri alabildiğine gelişse de, emeğin yerini robotlar alsa da söz sahibi olacak "özne" yine İNSAN'dır.

Dünya tükenişe terkedilirse

Toplumun bireyleri olarak global sorunlara duyarlı olabilmek için çeşitli gerekçe ve veriye sahibiz: Tek tek sorunları yaşamak, enformatik çağın araçlarını kullanıp değerlendirmek, tüm nesnelliği ile toplumdaki yapısal değişikliği

gözlemek ve duyumsamak, ... gibi. Öyleyse eksik olan; bireylerin "homurdanma" biçiminde çıkan tepkilerini daha net ve rasyonel duruma getirerek diğer tepkilerle sistematize olacağı sivil toplum mekanizmaları kurmak ve kurumsal olarak sorunların çözümüne yardımcı olmaktır. Böyle davranmayı haklı kılan bir gelişme de, -ki bu " sivil toplum" kavramının tamamlayıcısıdır- "yönetilen toplum" anlayışının giderek yerini " yöneten toplum" anlayışına bırakması!.

Unutulmamalı ki, yeryüzünün şimdiye kadar "nesne"si olan insanlar "özne" olmanın bilincine varmazlarsa ve bu umursamazlıkla Dünya tükenişe terkedilirse, öne çıkardığımız hiç bir şeyin değeri kalmayacak: Ne işçi sınıfı ve emek, ne güneşli bir pazar sabahında kokladığımız sümbül, ne de kimseyle paylaşmadığımız yarin dudağı !...

Teknoloji ve insan.

Federal Almanya'da çıkan yeni Yabancılar Yasası:

İNSAN HAKLARI BU YASANIN NERESİNDE?

● Müjgan Tutuş

Başbakan Yıldırım Akbulut "Yurtdışı İşçi Bakanlığı gerekli mi değil mi?" diye düşüne dursun, Federal Almanya'da İçişleri Bakanı Schaeuble'nin hazırladığı yeni Yabancılar Yasası tasarısı, 27 Nisan 1990 tarihinde Federal Mecliste kabul edildi.

Meclisteki muhalefet partileri olan Sosyal Demokrat Parti (SPD) ve Yeşiller'in 148 "hayır" oyuna karşı Hristiyan Demokrat/Hristiyan Sosyal Birlik (CDU/CSU) ve Hür Demokrat Parti'nin (FDP) 225 "evet" oyu ile kabul edilen yeni yabancılar yasasına karşı ilk kez FAC'deki değişik politik görüşlere sahip tüm Türkiye'li örgütler ortak protesto eylemleri gerçekleştirdiler. Türkiye'li göçmen işçi ve işverenlerinin Alman ekonomisine yaptıkları katkıyı sembolik olarak kanıtlamak için ciro hesaplarındaki paralarını tüm Federal Almanya çapında çekme, basın toplantıları, uyarı açlık grevleri ve yürüyüşler gibi eylemler düzenleyen Türkiye'liler, sendikaların, kiliselerin ve çeşitli Alman demokratik kuruluşlarının desteğini alarak kamuoyuna yönelik etkin olabildiyseler de, yasanın Meclisten geçmesini önleyemediler.

"FAC bir göçmen ülkesi değildir" cümlesi ile başlayan yeni Yabancılar Yasası büyük bir olasılıkla 11 Mayıs'ta Eyaletler Meclisinde onaylanarak önümüzdeki yıl yürürlüğe girecek.

Söz hakları olmayan göçmenler

FAC'de yaşayan 4,5 milyon "yabancı göçmen"in ve yaklaşık 1,5 milyon Türkiye'linin geleceğini tayin edici olacak olan yeni yasa, bu ülkede yaşayan göçmenlerin en temel insan hak ve özgürlüklerini kısıtlıyor. Tarihsel kökeni, Nazi döneminin 1933-1938 yıllarında uygulanan Yabancılar Polisi Kararnamesi'ne dayanan ve FAC'de halen yürürlükte bulunan Yabancılar Yasası ile yıllardır bu ülkede yaşayan, bu ülkede doğan, okuyan, çalışan, vergi veren ve bunun yanısıra üzerlerine düşen yükümlülükleri yerine getiren, bu ülkenin kalkınmasında önemli rol oynamış insanlar hem devletten, hem de toplumdan kaynaklanan çeşitli ekonomik, siyasal, kültürel baskılar altında tutuluyor. Kapitalizmden kaynaklanan ve gittikçe artan işsizlik ve konut sorunu gibi sorunlara göçmenler neden olarak gösteriliyor ve böylelikle yabancı düşmanlığı körükleniyor.

Göçmenlere zaten şimdiye kadar kendilerini bu toplumda güvence altında hissedebilmeleri için önkoşul olan en temel siyasal ve sosyal haklar verilmemişken, bu yeni Yabancılar Yasası ile hakları daha da kısıtlanmakta ve tamamen toplumun dışına itilmektedirler. Türkiye'deki siyasal, ekonomik ve sosyal gelişmelerde söz hakkı olmayan göçmenler, yurtdışında da yeni Yabancılar Yasasının getirdiği politik faaliyetlerin kısıtlanması ve engellenmesi maddesi ile hiçbir söz söyleyemez duruma getirilmektedir.

Yabancıların ellerindeki hakları alan yasa

Kohl Hükümetinin şimdiye kadar uyguladığı insan faktörünü dışlayan ve göçmenleri salt işgücü olarak gören yabancılar politikası aynı zamanda yabancı düşmanlığını körükledi, neo-faşist parti ve hareketlerin toplumsal meşruiyetine yolaçtı.

Demokratik Alman Cumhuriyeti'ndeki gelişmelerle Almanya'nın geleceğinin tam bir soru işareti olduğu dönemde Meclisten alelacele geçirilen bu Yabancılar Yasası ile DAC'de yaşayan yabancı göçmenlerin de şimdiye dek sahip oldukları yerel seçim haklarının ve diğer tüm sosyal hakların iki Almanya'nın birleşmesi durumunda ellerinden alınması da söz konusudur.

Yeni Yabancılar yasası, çifte vatandaşlık hakkını tanımadığı gibi, doğrudan Alman vatandaşı olma hakkını da Anayasaya aykırı bulmaktadır. FAC'de yaşayan göçmenler yeni yasayla birlikte "yanlış park etme" gibi sudan nedenlerden dolayı para cezasına çarptırıldıkları takdirde sınırdışı edilebileceklerdir. Göçmenlerin politik faaliyetleri şayet FAC Hükümetinin çıkarlarına ters düşüyorsa, yasaklanabilecek, ya da söz konusu kişiler sınır dışı edilebileceklerdir. 16 yaşından küçük çocuklara da vize uygulaması getiren yeni yasaya göre, sosyal yardım alındığı veya konut bulunamadığı takdirde göçmenler sınır dışı edilebileceklerdir.

FAC, politik çıkarlarından dolayı DAC'deki gelişmelerde demokrasiye ve insan haklarına sahip çıkarken, yıllardır emek gücünü burada tüketmiş insanlara ve aile fertlerine kapılarını kapatmakta, göçmenlerin ülkelerine geri dönmesi için elinden geleni yapmaktadır. Bu yeni Yabancılar Yasası ile bütün bu işlemler kolaylaşacaktır.

Tüm duvarların yıkıldığı, tüm sınırların açıldığı bir Ortak Avrupa geleceği ile insanların 30 yılı aşkın bir süreden beri yaşadıkları ülkede etnik ve kültürel kökenlerinden dolayı baskıya ve eşitsizliğe uğramaları bağdaşır mı?

Lenin'in doğumunun 120. yılında

LENİN VE LENİNİZM

● Celal A. Kanat

Komünist hareketin yenilenme ve kendini aşma süreci, daha işin başında, çok çetin güçlüklerle karşılaşmayı göze almak zorunda kalacağa benziyor. Bütün dogmatik konumlanışları, öznel ve nesnel ilgileri bir yana atsak bile, en az bunlar kadar ve belki de bunlardan daha fazla tehditkâr bir öğeyle cepheleşmeyi hesaba katmalıyız: Oldukça eksik bir kültürel donanım koşullarında etkisi kat kat artan alışkanlığın gücü! .. Bu; içimizdeki, tinsel yaşamımızdaki, hücrelerimizdeki dogmaların tutsaklığı altında iş görebilme anlamına geliyor.

Bu tutsaklıktan, hemen her alanda olduğu gibi, tarihe bakış alanında da henüz kurtulamamış olduğumuzu sanıyorum. Hâlâ "bizim" ve "onların" tarihsel değer ölçütleri ve yargıları var! Hâlâ eklektik, takyanlı, teleolojik bir tarih konseptiyle malûl komünist hareket...

Lenin'e bakışımızı ve onun kalıtını değerlendirmemizi de, sanırım, bu konseptin gölgeleri altında gerçekleştiriyoruz. Bunu aşmak için, herhalde, pek alışık olmadığımız yeni tarzda bir cesaret ile donanmaktan başka bir seçeneğimiz de yok ve olmayacak. Burada cesaret, tarihi ve tikel olarak Lenin'i kendi bütünselliği içinde, doğru ve hatalarıyla total bir varlık olarak görmekle, onu özgül bir zaman ve mekan koordinatlarına oturtabilmekle başlıyor.

Aşağıda, buna ilişkin birkaç önermeyi sıralamak istiyorum.

1. Lenin'i kendi tarihsel, toplumsal, politik ve moral ekolojisinin ürünü olarak görmeyi kaçınılmaz buluyorum. Lenin sınıf savaşımlarının özgül yöntemlerle yürütüldüğü, toplumların net olarak iki ana sınıfa ayrışmaya yüztuttuğu ve bu eğilimin güçleneceği öngörüsünün egemen olduğu, insanlığın bilincinin parçalılık gösterdiği bir çağın koşulları altında çalıştı ve önder oldu. Bu eşsiz çağın ana karakteristikleri ne ölçüde aktarılabilirse, Lenin'in somut formülasyonları ve çözümleri de ancak o denli aktarılabilir. Kısacası, leninizm tarihsel bir fenomendir.

2. Lenin ile leninizmi birbiriyle özdeş biçimde, birbirinin yerine kullanmak her zaman doğru olmayacağı gibi, çoğu kez yanlış da olacaktır. Lenin'in kendisinden türemekle birlikte, daha çok nesnel ve öznel koşulların bir türevi olan ve bu ölçüde de, parametrik bir değişken olarak, Lenin'in dışında bir varoluş kazanan, felsefi anlamıyla Lenin'e yabancılaşan ideolojik bir sistematik olarak almak gerekiyor leninizmi. Marks'ın "bir marksist olmadığını" söylemesi gibi, sırası gelseydi, Lenin'in de "her zaman bir leninist olmadığını" söyleyebileceğini sanıyorum.

Leninizm, tarihsel bir fenomen olarak, ancak ve yalnızca, "kapitalist ülkeler işçi ve komünist hareketinin geliştiği, gelişmekte olan ülkelerdeki ulusal kurtuluş devrimlerinin emperyalizmi sürekli bir bozguna uğratarak, gerileme yoluna girdiği ve (daha sonraları da) sosyalist ülkelerin sürekli geliştiği" bir çağın marksizmidir. Çağı tanımlayan bu karakteristiklerde ciddi rektifikasyonlar, düzeltimler yapmak gerektiği koşullarda, edimsel bir kılavuz olarak leninizmden söz etmek de olağanüstü zorlaşır. Ve sanırım, böylesi rektifikasyonların zorunlu olduğu konusunda herkez hemfikirdir.

3. Bu kavramsal çerçevede, Lenin ile leninizmi birbirinden ayırmak; hatta bunların arasına bir dönem antagonist olmayan, ancak daha sonra, parametrelerdeki değişim temposuna ve ardından da, deformasyon temposuna bağlı olarak, giderek antagonize olmaya yüztutan bir çelişki oturtmak eğilimdeyim. Lenin bu çelişkiyi yaşadığı zamanlarda, kendi ağırlığını koyarak ve onu bir üst sarmala aktararak, çelişkinin yaratıcı gücünden yararlanmasını başarıyor. Ünlü İkinci Kongre'den sonraki uzlaşı arayışında, Birlik Kongresi'nde, Bolşevik tarım programına getirdiği hızlı değişimde, 1917 devriminden sonraki koalisyon çabalarında, Bolşevik olmayan basına ve Kurucu Meclis'e karşı, 1918'e dek takınılan tutumda, NEP dönüşümünde, vb. hep bu çelişki yaşanır ve Lenin'in sağduyusuyla, leninizm aleyhine çözüme kavuşturulur.

4. Lenin'in trajedisi, bence, bu çelişkiyi son kez olarak kendi lehine ve leninizm aleyhine çözememiş olmasıdır. Ünlü "Kongre'ye Mektup"un etki ve işlevinin marjinalize edilebilmesi, daha sonra stalinizm olarak tüm komünist harekete yerleşen virüsün tüm bünyeyi bitkisel yaşama sokabilmesine yardımcı olur.

Burada; koşulların dayattığı gelişmelerin konsolide ettiği bir mekanizmanın, sonuçta, Lenin'in gerçekte devredışı kaldığı bir ortamda hasım bir güç olarak somutlaşmış olması anımsanmalıdır. İç savaş koşullarında tam ölçekli gelişen diktatoryal uygulamaların, "devrimci zoralım"ın, emeğin yarı askerselleştirilmesinin, devlet ve parti aygıtı arasındaki sınırların silikleştirilmesinin, monolitik partiyi güçlendirmeye yönelik 10. Kongre'nin ve onun, MK üyelerini de partiden atabilme yolunu açan ünlü (ve gizli) 7. maddesiyle Parti Birliği Üstüne kararının yeşerdiği politik ve moral ortamda ne bu Mektup, ne de onun öncülü sayılabilecek sayısız önerme yeterli olacak ve sonuçta, Lenin'in denetleme ve modifikasyonlarından "kurtulmuş" bir leninizm gerçekleşecektir.

5. Lenin'in zaman zaman müdahale etmek zorunda kaldığı, sonuçlarını düzeltmeye çalıştığı, ya da oldukça özgül koşulların getirdiği, alternatifsiz formülasyonlar olarak "katlandığı" pür leninist uygulamalar olarak; ayrılıkları vurgulamadaki ısrarara, üyelik ve parti konseptlerinin özüne, ulusal sorunun devrim ve proleter çıkarlar sorunsalına bağlanış tarzına, yanılmazlığa olan inanca, devletin sönümlenmesine ilişkin, halkın silahlı birliklerinin orduyu ikame etmesine ilişkin, paraya, ticarete ve ekonomiye ilişkin devrim- öncesi ve hemen devrim-sonrası düşüncelere, dünya devrimi anlayışına, vb. vb. bakmak gerekiyor. Bütün bunların topyekün hatalı olduğunu sanmak da, bunları her zaman için geçerli önermeler olarak almak da yanlış olacaktır. Bunlar eşsiz bir dönemin eşsiz, monte edilemez vargıları olarak kalıyor.

6. Leninistlerin trajedisi ise, Lenin'in artık düzeltemeyeceği, müdahale edemeyeceği bir leninizmi, pür leninizmi bu eşsiz koşullar dışına taşımaya kalkışmalarında yatıyor. Söz konusu eşsiz koşulların birinci derecede karakterize etmediği yönleriyle bir süre daha canlılığını koruyabilen; ancak giderek, Stalin'in komutasındaki ÜçüncüEnternasyonal yönetimi tarafından, çoğu kez pragmatist kaygılarla, zaman zaman da devlet çıkarları uğruna deforme edilen bu sistematiğin koruma ve uygulama çabasının ülkelerin tümünde umulmadık bir dokuuyuşmazlığıyla karşılaşarak terk edilen pür leninist sistematiğin, gelişmekte olan ve sosyalist ülkelerde gözlenen gelişmelerin de kanıtladığı gibi, oralarda da, artık çok gerilerde kalan kendi eşsiz önkoşulları dışında, artık işlevselliğini tükettiği anlaşılıyor.

7. Dünyamız yeni bir çağa giriyor. Bu çağa oturacak ideolojik ve politik bir sistematiğe, bence büyük bir gereksinim vardır. Bu sistematiği oluştururken, (başka seçkin kişiliklerin yanısıra) Lenin'den de yararlanmak elbette kaçınılmaz ve zorunludur. Ama bunun, ona öykünerek, onu özgül koşulları dışına taşımaya kalkışarak değil, metodolojisini ve düşünsel cesaretini kılavuz edinerek gerçekleştirilebileceğini sanıyorum. Ve bunun yapımcıları da, herhalde, yalnızca komünistler olmayacak.

BİR DOKUN BİN AH İŞİT

Halil Korkmaz

Köpekler 1 Mayıs'a hazır

ALICISI OLMAYAN İLANLAR

Sahibinden satılık kelepir ceza maddeleri. 141,142,163 v.b. İlgili ülke yönetimlerine özel maddeler eklenebilir. Adres: T.C.K

YEŞİL GİYİNENLERE

Merak etmenize gerek yok. 1 Mayıs geçti (Kurt köpekleri saldırmasın diye yeşil giyinenlere duyurulur)

NE ZAMAN SIRA GELECEK

Ekonomik bunalım, politik bunalım, Emperyalizmin bunalımı derken geldik Marksizmin bunalımına. Ne zaman bizim bunalıma sıra gelse hep bir kılıf bulunur. (Bir insancık)

BİRLEŞME

Bir marksist bir marksiste gel beraber bir devrim . . . yok, yok öyle değildi.

Bir marksist bir marksiste gel beraber yeni bir teori oluşt . . yok yok o da değildi. Hah buldum: Bir marksist bir marksiste gel beraber bir parti oluşturalım, demiş. O iki marksist beraberce işe koyulmuşlar. Sonra ? .

ERKEKLERE

Gece yarısı nara atarak eve gelen, kapıyı yumruklayan sarhoş bir kadınla sürekli bir yaşam düşündünüz mü hiç ? Orhan Kemal "Tersine Dünya" da yıllar önce düşünmüş.

KELEPİR

Sahibinden satılık Alman kurt köpekleri. 1 Mayıs, grev ve boykotlar için özel olarak yetiştirilmiş kurt köpekleri satılıktır.

Baştarafı 10 .Sayfada →

lamında biraraya getirmek yetmiyor, bırakın şeylerin dışında kalıyor, dolayısıyla da toplumsal yapının alanlarını kendine bir temel olarak almayıp bunun dışına çıkabilmek için kampanya aracılığıyla -diyelim dayak, ırza geçme gibi- kadınların biraraya gelmesi mümkün. bu geçici örgütlenmelerin ayrıca bir iletişim ve koordinasyon kanalı olmalı bence. Tabii şu sırada bu Türkiye'de kadın hareketinin esas sorunlarından birisidir.

Bültende yerel platformlar oluşturulsun, işyeri mahalle okul sendika gibi meslek grupları çerçevesinde yerel platformlar oluşturulsun deniliyor. Ayrıca bir ortak bülten bu platformlar arasındaki iletişimi sağlasın deniliyor. Bu bültende ülke düzeyinde birleşik demokratik bir örgütün program ve işleyişi ile ilgili tartışma sürdürülsün. Yani hedef ülke düzeyinde merkezileşmiş bir örgüt. Bu bugünden önerilmiyor ama son hedef bu. Hedef tek örgüt olmasa son hedef tek bir örgüt, merkezileşmiş bir örgüt olunca örgütlerin merkezileşmesi olunca ilk elde şöyle bir sakınca ortaya çıkıyor. Kadınların yaşadıkları farklı sorunları homojen hale getirmek, türdeşleştirmek zorunda kalıyor. Kadınların çalışma hayatında, eğitim hayatında o alandaki kadınlarla paylaştığı sorunlar. Bunun temelinde yükselecek ama kadınların evli mi, çocuklu mu, çocuksuz mu olduğunu çok fazla gündeme alamıyacak bir birliktelik. Meslekleri ve çalışmaları ekonomik -dar anlamda- faaliyetleri anlamında bir araya gelme. Zaten yerel sözcüğünün kendisi bir şeyleri ifade ediyor, birşeylerin göstergesi aslında. Merkezi bir anlayışı varsayan bir laf yerel. Neye karşı yerel. Neden kadınların biraraya gelişi yerel olsun? Bir dayak sorunu neden yerel olsun, sığmıyor.İkinci bir şey, ikinci bir sakınca, bu tarz kadınları birilerinin gelip onları örgütlemeye, örgütlenmelerini beklemeye iten bir anlayış. Çünkü program tartışılacak, talepler dizisi geliştirilecek ve çok uzaklarda şeyler, onlar bunları yapmaya cesaretleri olmayacak. Bu anlamda örgütlenelim demek kadınların örgütlenmesini geciktirici bir anlayış. Bir şey yapalım, somut bir hedef koyalım ve onun etrafında biraraya gelelim başka birşey, sonunda şuralara yaracak bir örgütü hadi kurmaya yerel platformlardan başlayalım demek başka birşey. Bu açıdan sakıncalı görüyorum.

Siyah beyaz arasında gidip gelmek

● Sedat Sarıbudak

Ülkemizin sorunlarına ilgi duyan, çözmeye çalışan tüm politik güçler, gruplar ve kişiler büyük sorunlarla karşı karşıya olduğunu bilincindeler. Bu süreci Marksistler açısından incelemeye yöneldiğimizde:

Geçmişte Marksizmden esinlenen, etkilenen güçler var. Varolan koşullar, bugünkü somut durumda sorunları çözmede cesaretli arayışlarda bir düşüş olduğunu gösteriyor. Bu süreçte yeralması gereken pekçok kişi ya demoralize olmuş ya da birşeyler yapmak konusunda duyarsız ve pasif konumdalar. Gelişmelere Marksistlerin ilgisiz kalması ya da sorunları çözmede yeni düşünce sistematiği yaratamaması halinde önümüzdeki yıllar ülkemizin kayıp yılları olarak anılacaktır.

Marksitler ayağa kalkıp tekrar atağa geçebilirler mi?

Bugün soru yağmuruna tutulan bir Marksizmle içiçe yaşıyor ve sorunlarımızı tartışıyoruz. Fakat dünya tarihinin böylesi karmaşık bir döneminde de başka türlüsü de beklenemez. Yeni alternatifler arandığı zaman başlangıçta karışıklık olması da kaçınılmazdır.

İnsanoğlunun çağlarboyu sorunları çözmedeki duyarlılığı ve kararlı arayışı durmamıştır, durmayacaktır da. Günümüzde ise yeni olanaklar doğdu. Artık insanın dolaysız yollardan bilgi edinme, yorumlama ve olaylara- süreçlere müdahale etme olanakları eskiye kıssaylanamayacak ölçüde artmıştır. Bu yeni durumdur. Hiç kimsenin kendi sorunlarına kayıtsız kalamayacağı bir dönemdeyiz. Marksistler bu olgu ve gelişmeyi iyi değerlendirmek zorundadır. İnsanın tek başına, kendi çaba ve girişimleri sonucu çok şeyleri etkileyebileceği, çok şeyleri değiştirebileceği bir süreç yaşanmaktadır. Ülkemizde bunun en güzel örneği de Sargın-Kutlu yoldaşların eylemidir.

Bizi bekleyen sorunlar

Bugün ülkemiz gündeminde çok ciddi sorunlar duruyor ve çözüm bekliyor: Demokrasi sorunu, Kürt sorunu, işsizlik ve hayat pahalılığı sorunu, büyük şehirlerin altyapı sorunu, çevre kirlenmesi, uluslararası ilişkiler sorunu . . gibi. Bu dev sorunları çözmek kuşkusuz kolay değildir. Kimi çok karmaşı: Kürt sorunu, kimisi uzun yıllar gerektiriyor: Altyapı sorunu, kimisi de bugünden çözüm bekliyor: Demokrasi sorunu.

Bireyin ve girişimciliğin bu denli önemli boyutlar kazandığı dünyamızda, riskler ile karşılaşmayı göze alan, yeni yaklaşımları korkusuzca arayabilen, varolan sorulara yeni anlayış ve yöntemlere yanıt aramakla kalmayıp yeni sorular ortaya çıkaran yerel yapılarda güncel sorunlar çerçevesinde her türlü ulusal özgürlükleri yaşayan ve buralarda alternatif politikalar üretip çözüm yollarını ortaya koyan, girişimci grup ve örgütlere -departmanlar- gereksinim vardır.

Marksistler bu girişimlere nasıl katkıda bulunabilir! insanları sorunlarına duyarlı hale getirmenin ülkemizde özel bir önemi vardır. Duyarlığı artırmadaki her türlü arayışa ve düşünce sistematiğine destek vermeli-verilmelidir.

Artık politika parti merkezinde sınırlı alanlarda üretilmemeli. Çünkü geçmiş deneyimler göstermiştir ki, böylesi yaklaşımlar yerel yapıların, oluşumların, departmanların yaratıcılığını, politik insiyatifini köreltmektedir. Ve geniş katılımın önüne engel olarak çıkmaktadır. Kişilerin, Grupların, örgütlerin arayışlarını, sorunları çözmedi ki cesaret ve özgüvenini sarsmaktadır. en önemlisi de buralarda doğabilecek sonsuz yaratıcılık ve zenginliklerin doğuşumu köreltmektedir. Yine ülkemiz için önemli biz sorun olan değişik kesim ve grupların birarada olma hoşgörüsünü ve birarada iş üretme olanaklarını zayıflatmaktadır.

Bu sorunları çözdüğümüz ve aştığımız takdirde politikaların alternatif çözüm arayışların merkezlere tüm ülke çapında yayılıp, genişleyecektir. Bu ise özlemle beklediğimiz en geniş güçlerin yerel sorunların çözüm arayışından ülke çapındaki genel politikaların aktif katılımını da beraberinde doğallığıyla getirecektir. aynı zamanda tepeden dayatılmak istenen her tür olumsuz politikaları da etkisiz kılacaktır.

SHP ve DYP gibi iki politik yapının da katıldığı "ZIRVE" çok somut bir örnektir!

Hem ulusal hem evrensel değerleri yakalayabilmek için bilim, dünyanın artan bir biçimde karşılıklı bağımlı ve bağımlı duruma geldiğini kanıtlamıştır.O halde farklı ulusal kültürlerin ayırdedici doğasına karşın açıktır ki, biz hepimiz bütünsel bir evrensel kültürü paylaşmaktayız. Yeni bir uygarlığın evrensel değerlerini ülkemize taşımanın ilk ve tek ölçütü, koşulsuz, eksiksiz sınırsız bir demokrasidir.

Siyahla beyaz arasında gidip gelmek yerine diyalektik bir yaklaşım gerekir.Bir yarı gerçeğin başka bir yarı gerçekle yerdeğiştirmemesi gerekir. Gelecekte sistemlerin çok çeşitliliğini içeren bir dünyada ülkemiz onurlu yerini almalıdır. Tüm marksistleri, marksizmden esinlenmiş, etkilenmiş insanaları bu sürece katılmaya, alternatifler üretmeye ve ülkemizin politik gündemine müdahale etmeye çağırıyoruz.

→ Baştarafı S . 7 de

tanesi de, Osmanlıdaki modernleşme hakeketlerinden başlıyarak 20'lerdeki kamalist dönüşümleri de içine alıp 50'lere kadar giden dönem içerisinde, (zaten tek parti dönemidir) resmi ideolojinin, toplumla devletin özdeşleştiği yaklaşımına sahip olan bir ideoloji olmasıdır. Yani toplumun iradesinin özerkliği yok. Ondan sonra çıkan muhalefet ideolojilerinin de kendi içinden bu tek sesli eğilimleri üretmesi çok ilginç. Yani söylemek istediğim demokratikleşmeyle birlikte Türk toplumu çoğulcu ideolojileri üretmiyor. Demokratikleşmeyle birlikte toplum kendi içinden totoliter eğilimleri de üretebiliyor. Bu çok şaşırtıcı ve Türkiye bu açıdan ilginç bir örnek. 70-80 yılları arasında yaşadıklarımız bunun bir örneğidir. Şiddetin yatay olması yani toplumsal hareketler arasında olması çok ilginçtir. Sadece devlete karşı değildir. Toplumsal hareketler sol olsun, islam olsun, bütün diğer hareketler, bir yandan demokratik alanı genişletiyorlar, bir yandan da kendi içlerinden bu tek seslilik, tek aktör patalojisi dediğim bir eğilimi üretiyorlar. Mutabakata varamıyorlar.

- Bu anlamda ülkemiz solunu da eleştirmek gerekiyor tabiki...

Göle - Kesinlikle. Çünkü iktidar önemli onlar için. Yani önemli olan iktidarı ele geçirmek. Hala değişimi bir toplumsal özerk alan eksenli düşünmüyoruz. Değişim önce devletten olur diye düşüyoruz.

- Buradan ben bir sonucu varıyorum: Demokrasiyi tek seslilik taşıyıcıları kuramazlar. Ancak çok seslilik içerisinde olanlar demokrasinin gerçek sahipleri ve kurucuları olabilirler.

Göle - Tamamen katılıyorum. Demokrasi olması için, sizin karşınızdaki diğer güçleri, toplumsal aktörleri, siyasi ideolojileri kabul edebilmeniz gerekiyor. Siz onlara, islamu ahlak dışı olanlar veya karşı devrimciler veya bölücüler diye baktığınız vakit gerçek bir demokratik alanın oluşması mümkün değildir. Çünkü sizce dışınızdakiler birşeylere ihanet ediyorlar, ya sizin devrim fikrinize , ya sizin ahlak fikrinize, ya sizin devlet fikrinize; işte böyle baktığınız anda çoğulcu bir alanın kurulması mükkün değildir. Nasıl ki Doğu Avrupa ülkelerinde komünist partilerinin kapatılması çok sesliliğe doğru giden çok önemli bir adımsa, Türkiye'de de KP kurulması, çok sesliliğe giden işaretlerden biri daha olacaktır. Buna çok katılıyorum. Böyle yasaklarla çok sesli bir sisteme doğru gidebileceğimizi düşünmek mümkün değil. Bu, ayrıca 163 için de geçerli. Toplumsal aktörler arasında yeni bir mutabakat gerekmektedir: Belli kuralları içinde birlikte yaşama. Sanıyorum biz bu kamusal alanı yaratamadık. Demokratik bir alan olabilmesi için bir kamusal alan zihniyeti lazım. Bunu yaratamamızın nedenlerinden bir tanesi belki de, biz de kamu denince devlet anlaşılıyor olmasıdır. Böyle bir yanlış anlaşma var. Kamu devlet demek, devletin alanı demek sanki, kamunun sivil bir toplum çağrıştırdığını söyleyemiyoruz. Sanıyorum, toplumun kendine ilişkin bir özerk alanının kurulabilmesi için, yaşayanların o alanın kurallarını, hukukunu, kontratını kabul edebilmeleri lazım.

- Şunu da söyleyebilirmiyiz, her düşünce ve hareket bir çok seslilik içinde yaşayabilmelidir. Zira düşünceler sadece kendileriyle başbaşa kaldıklarında yönelecekleri hedef kendi egemenliklerinden başka bir şey olamaz. Başka düşüncelerle irtibat içindeyseler demokrasiyi düşünmeye başlayacaklardır. Bu anlamda da hiçbir düşünce ve hareketin kendi dar sınırlar içerisine hapsolmamasını, daha fazla diyalog, daha fazla ve daha yaygın birlikteliklet içinde olmalarını, kendi kabuklarına tıkılarak yaşamamalarını savunmak gerekir diye düşünüyorum.

Hücreci toplumuz

Göle - Tamamen katılıyorum. En büyük sorunlardan biri bu. Nasıl oluyor da böyle küçük hücreler oluşuyor. Toplumumuz hücreci bir toplum. 70-80 öncesine baktığımız vakit, hakikaten, hep kendi ütopyasına hapsolmuş hücreler görüyoruz. Ben buna ütopyacılık diyorum. Aslında, ben, ütopyanın kendi içinde bir totoliter eğilim olduğuna inanıyorum. Çünkü ütopya tekçi. Ütopyanın kuşkusuz yaratıcı bir yanı da var, çünkü, varolan toplum aşmaya çalışıyorsunuz. Pozitif olarak getirdiği beslediği bir rüya tarafı da var. Ama bunun yanısıra negatif olan yanı, gerçeklikten gerçekcilik ilkesinden koptuğu vakit hücreleşiyor. Yani örnek bir toplum olmaya başlıyor. O zaman de diğerlerinden kopuyor. Diğerlerine ihtiyacı yok zaten. Hücreleşmiş bir toplumda, yani solcuların sadece kendi aralarında yaşadığı, sağcıların sadece kendi aralarında, islamcıların kendi aralarında, sosyetenin kendi aralarında (yani sadece siyasi alanda değil) yaşadığı bir toplumda, toplumsal yaşam biçimi de karışmayan bir yaşam biçimidir. Ortak şeyleri paylaşan insanlar aynı yerlere giderler ama toplum biraraya gelemiyor, karışamıyor. Yani anonim alanlar yok. Bunu herzaman gözleyebiliriz. Barlara, kahvelere insanlar tanışmalarını görebilmek için gidiyorlar, tanımadıklarıyla konuşmak için değil. O yüzden söylediğiniz çok doğru, tüm deneyimimiz özerk demokratik toplumsal bir alanın kurulabilmesi için, bu ilişkilerin kurulmasının en önemli şey olduğunu gösteriyor. Sivil toplumun oluşmasında en önemli etken, toplumsal aktörler arasındaki ilişkinin oluşması, yani birinin diğerini tanıması, varlığını kabul etmesi ve ilişkiye geçmesidir. Demokrasinin sadece hak ve özgürlükler olmadığını bunun dışında toplumsal ilişkilerin örüntüsüne bağlı olduğunu, niteliğine bağlı olduğunu görüyoruz. Türk deneyiminin bize öğrettiği, siyasi olarak da, sosyolojik olarak da bu.

- Yani hücreler eliyle demokrasi olmaz

Göle - Mümkün değil. Görüyoruz sohbetimiz bizi nereye getiriyor. Demokrasinin engellenmesi devletin de tavrını aşıyor, sadece devlet meselesi değil. Böyle olsaydı çok kolay olurdu. Demiyorum ki devlet kısıtlamalar getirmiyor. İşte sansür konuyor. Hala yüzkarası olayları var Türkiye'nin. Ancak demokrasinin, devlet kısıtlamalarının ötesinde, insanlar arası, toplumsal aktörler arası, siyasi gruplar arası ilişkilere de çok bağlı olduğunu söylemeye çalışıyorum. Toplumsal örgütlere de bakmak gerekiyor. Demokratik hak ve özgürlükler verildiğinde toplum neyi üretiyor? Çünkü demokratik bir toplum olabilmesi için, düzenin toplumun kendi içinden çıkması gerekiyor. Polisle, askerle getirilen bir düzen değilde toplumun belli bir mutabakat varabilmesiyle varılan bir düzen olması gerekiyor.

Artık deneyimlerle yürünecektir

- Bir başka noktaya daha gelmek istiyorum. Dünyadaki bu hızlı değişim sürecinin karaterlstiklerinden biri olarak belirsizliklerden sözediliyor çokça. Bu tedirgin de ediyor. Çünkü belirsizlik bir kaosa dönebilir. Dünyamız da bunu kaldıramayabilir. Ancak acaba bu belirsizlik ortamında da demokratik de bir yön yok mu? Demokratizm ve özgürlük taşıyan bir yön yok mu?

Göle - Nereden nereye gideceğinizi bilemezsiniz demokratik sistemlerde. Belki benim kullandığım kelimeler garip gelecek ama, herşey artık toplumun deneyimine ve keşfine bağlı, yani toplumun ne yaptığına bağlı.

- Artık iyice belirlenmiş çizgiler yokoluyor. Sizin de sözünü ettiğiniz ütopyacılık kayboluyor, ütopyalar dağılıyor. Ütopyaların, yaratıcı ve insanları teşvik edici o olumlu özellikleri de, belki ayrıntıları belirlenmeksizin çok genel bir çerçevede çizilmeleriyle sağlanacak. İçiyle pek uğraşmayacağız. Ve ütopyaları insanlar nasıl isterlerse öyle gerçeklik haline getirecekler. Çok net belirlenmemiş bir gelecek ve ütopyalar, bir ölçüde insanlara, onları nasıl isterlerse öyle belirlemeleri hakkını veriyor sanki.

Göle - Böyle düşünmek bence kesin çok daha iyimser, güzel ama bunun dışında bir de insanın içinde belki çok daha fazla belirlenme, yaşamının ayarlanmasını isteyen eğilimler de olabiliyor gibi daha karamsar tarafdan da bakabilmek gerek. Örneğin islami ütopyaların böyle bir şeye cevap verdiğini görebiliyoruz. 60'lı 70'lı yılların sol radikalizminin, şunlar yapılmalıdır, bunlar doğrudur, şunlar yapılmamalıdır gibi konformizme giden bir sertliğini kimi zaman islami hareketler içinde de gözleyebiliyoruz. Bir taraftan çok daha katılımcı, özgürlükçü bir toplum var, bir yandan da daha farklı hareketleri de üretiyoruz. İslami hareket de demokratikleşmenin bir parçasıdır. Ama içinde sadece demokratik eğilimler taşımayan hareketlerden biridir. Sol da buydu. Sol hem Türkiye'nin demokratikleşmesi eğilimini hem de antidemokratik eğilimleri taşıyan hareketlerden biriydi. Ama bugün solun artık kendi hesaplaşmalarını da görebiliyoruz. İleriye gidebilmek zaten bu deneyimlerden ders çıkarmaktır. Nitekim dünya ölçeğinde de ütopyalara inanışımızdan bir ders çıkardık. Özgürlükçü ütopyalar adına çok fazla totoliter sistemleri kurduk. Gördük ki bazen isteklerimizin çok dışında eylemlerin, pratiklerin, sistemlerin kurulmasına yardım ediyoruz. Özgürlükçü başlıyoruz, antikonformist başlıyoruz, konformist bitiriyoruz. Eşitlikçilik istiyoruz, en anti - eşilikçi toplumları üretebiliyoruz. Sanıyorum ki, toplumlar şimdi bu deneyimlerin çok daha yakınında düşünmeye başladı. Artık deneyimlerden çok daha sıcağı sıcağına ders alarak değişimi getirmeye çalışıyoruz.

Bununla ilgili bir örnek verirsem daha anlaşılır kılabilirim ne söylemek istediğimi. Kadın erkek ilişkilerini düzenleyen önceleri dindi. İlişkileri, kimlikleri, aile kurumunu belirleyen kiliseydi, dindi. Kadın erkek biraraya geldiğinde ne yapacağını zaten bu kurum çerçevesinde ya da inanç çerçevesinde biliyor ve ona göre davranışlarını yaşamını kuruyordu. Kadın hareketiyle birlikte, 68 özgürlük hareketleriyle birlikte, kadın erkek ilişkileri bu rollerden sıyrılmaya başladılar. Bu sefer kendilerini yalnız buluyorlar. Yaşamları bir tek onların seçimlerine, deneyimlerine bağlı olarak gelişmeye başlıyor. Bir dönemde de, bugün Batı'nın geldiği noktada, kadınlar bir bakıyor feminist ideoloji onlara ayakbağı olmaya başlamış. Bir zaman özgürleştirmiş, ama ondan sonra o kadar çok ne yapmalı ne yapmamalı, var ki belki kendi isteklerine uygun olmayan şeyler de çıkıyor. Bu yüzden insanlar yaşamlarını, bugün artık giderek daha çokça deneyimleri çerçevesinde düzenlemeye başladılar, tabiki sizin dediğiniz gibi baştan verilmiş, ancak çok genel olan çizgiler çerçevesinde

Hafiflemek lazım

Son söz olarak, karşıma hep bir duvar gibi çıkan, demokratik alanın kurulmasında engellerden biri olan, Türkiye ile ilgili birşeyden sözetmek istiyorum. Biz gerçekleri nasıl algılıyoruz, yaşadıklarımızı nasıl analize tabi tutuyoruz, nasıl yoruma tabi tutuyoruz? Sanıyorum genelde yargılar ve inançlar çok fazlasıyla hakim. Analizlerle yorumlarla mesafe almak yerine yaşadığımız olaylara sadık kalmak tercih ediliyor. Sadakat fikri çok önemli, ağırlık fikri çok önemli, hafiflik yeterince önemli değil. Kundera çok meşhur ama, varolmanın dayanılmaz hafifliğinin, biz hafifliğini almadık dayanılmazlığını daha çok aldık gibi geliyor bana. Toplumun biraz daha dinamizm kazanabilmesi için, o dediğimiz ilişkilerin iletişimlerin olabilmesi için biraz daha hafifliğin, hafiflik derkende, kendibendine de belki bakabilmenin, belli bir mesafe alabilmenin de gerekli olduğuna inanıyorum. Türkiye'deki düşünce alanımıza baktığımızda, biz çok fazla ve çok çabuk komplo teorileri üretiyoruz. Bu üçüncü dünyacı mazlum kimliğimizin bir parçası. Yani hiç biz kaybetmiyoruz, hep başkaları bize kaybettiriyor. Kötü maç değil kötü hakem gibi. Artık yargılardan ve inançlardan hafiflemek lazım.

BÜRO VE TEMSİLCİLİKLER

Genel Koordinatör: Abidin Sönmez, Piyer Loti Cad. Dostluk Yurdu Sok., Selimbey İşhanı, No: 8/12, Çemberlitaş, Tel: 516 23 27
Bölge Koordinatörleri: İzmir: Mustafa Karataş. Adana: Mustafa Algın, İnönü Cad. Aydın İşhanı, Asma Kat: 3, No: 407 Tel: 110448
Temsilcilikler: * Ankara - Mehmet Sönmez Gazi Mahallesi Kemal Bulvarı 47/25 Maltepe * Tagana (Amasya) - Ömer Ünal, Balbaşı Köyü * Antakya - Ferit Lif, * Bandırma (Balıkesir) - Mehmet Aydın, Kağıt Agır Cad. Dostlar Pasajı, No: 36/8, * Bursa - Nejdet Filizoğlu, Hacılar Mah. Börekçi Sok. Serna Ap. No: 1/1, *Osmaniye - Halef Şakvanlı- Bey Mah. Abdullah Bilgiç Çiftçi Cad. No: 12/2, * Bakırköy - [illegible] - Vahap Ünerver, İstanbul Cad. No: 38/7, * Bayrampaşa - Selahattin Sabırlı - Kayıtsın Altıncevrikli, Yenidoğan Mah. Namazgah Cad. No: 34, *Gaziosmanpaşa - Ufuk Erdoğan, Selimpaşa Cad. Yıldız iş merkezi No: 20 D: 22-23-24, *Beykoz - Ahmet Özgün - İsmail Yıldız, İstasyon Cad. No: 5 Kat: 3 Paşabahçe, Tel: 322 61 83, * Kadıköy - Yalçın - İsmail Süzücü, Yağlıkçamında Sok. No: 56, *Kadıköy- İlhan Ünal, Osmanağa Mah. Karadut Sok. Şafak Ulaşır İşhanı No: 27/8, * Kartal - Hamit Aksu - Mehmet Mahkuç, Yukarı Mahalle, Yanık Sok. No: 13/3 B Blok, Tel: 374 32 44, * Şişli - Müslüm Erdal-Mahmut Doğan, İzzetpaşa Mah. Deniz Sok. No: 5/3, * Ümraniye - Ali Şen, Alemdağ Cad. No:53/C * İzmir - Vedat Pekel, 1471. Sok. No:45/5 Alsancak, *Denizli - Atilla Erevan, Doktor Cad. Merkez İşhanı, Kat:3 Tel: 366 20, * Diyarbakır - Mustafa Dağcı - İsfendiyar Eyüboğlu - Mehmet Karabulut - Salih Şimşek, İnönü Cad. Kahraman İşhanı Kat: 4 No: 32 Tel: 327 32, * Kocaeli - Nevzat Cingöz, Ali İhsan Kayalar, Ömerağa Mah. Salkım Sok. Ekşiler Han Kat: 2 Tel: 14 412 28, *Mardin - Adil Alabeyoğlu, Hastane Cad. No: 113/6, *Manisa - Ramazan Tüfekçi, Kuyualtı Mah. Erler Cad. No: 111/6, * Muğla - Necati Demirel- Özcan Özgür, Belediye İşhanı No: 215 Kat: 2 Tel: 83 87, * Sakarya - Hayri Çifter, Kavaklar Cad. Sürekçioğlu İşhanı, Kat: 2 No: 36/40, * [illegible] - İsmail Fethi Eken, Atatürk Mah. Osmaniye Sok. İnce Mehmet İşhanı No:10, * Çerkezköy (Tekirdağ) - Hüseyin Öztürk, Gazi Mustafa Kemal Mah. Edip Sok. * Karadeniz Ereğlisi - Devrim Bulvarı Çiftçioğlu İşhanı Kat: 3 *Antalya - Ahmet Yalçın Sinan Mah. Atatürk Cad. Birlik İşhanı No: 113 * Eskişehir - İrfan Pervane - Suat Azaklı, İsmet İnönü Cad. Üstün İşhanı No: 36 D: 26, *Tarsus - Bülent Ufuk Ateş, Cengiz Topel Cad. Yaramış İşhanı No: 303 Kat: 3, * Zonguldak - Gazi Mahallesi Ardıç sok. Yunus Apt. No: 46 Kat 4

YURTDIŞI

Genel Koordinatör: Veysi Sarısözen Temsilcilikleri * Federal Almanya - Aydın Şenesen, Moltke Str. 45, 4100 Duisburg, Fax: (49-203) 339 229, Tel: (49-203) 340 395, * Batı Berlin - Donau Str. 104, 1000 Berlin 44, * Avusturya - Halit Erdem, Münzgasse 7/19, A.1040 Wien, Tel: (43-222) 566 3447, * Belçika - Turgay Çelikten, Chee B. Abeemberg 455, 1180 Brüksel, Tel: (32-2) 345 1076, * Danimarka - Ayşe Coşkun, Dyringparken 122,2 th, 2660 Brøndby Str. Tel: (45-2) 544 262, * Fransa - Hayri Asa, 57 Rue de la Mare, 75020 Paris Tel: (33-1) 434 93 639, * Hollanda - Semra Ulusoy, Manlo Drest 229,3563 Utrecht, Tel: (31-30) 62 50 39, * İngiltere - Cahit Baylav, 6 Stoke Newington Road, London N16 7XN, Fax: (44-1) 923 1902, * İsveç - Salih Salman - C.O. Köylüoğlu, Visbringen 42 NB, 163/73 Spanga, Tel: (46-36) 6311, * İsviçre - Hasan Demircan, Postfach 36, 5614 Sarmenstorf, Tel: (41-57) 271 971, * Kıbrıs - Zeki Ertuğ, 19 Nazmi Arıkan Sok. Lefkoşa, Tel: (90-520) 75 607

Abone olmak için aşağıda belirtilen abone bedelini "Su Basım Yayın San. ve TC. A.Ş. Türkiye İş Bankası Tünel Şubesi, Hesap No: 1060006" hesabına yatırmanız ve banka dekontu fotokopisini "[illegible], Peykhane Sok. No: 44/4, Sultanahmet, İstanbul" adresine bildirmeniz yeterlidir.
Abone Fiyatları
6 Aylık
Yurtiçi 25 bin TL. Yurtdışı (Avrupa) 30 DM.
Yıllık
Yurtiçi 50 bin TL. Yurtdışı (Avrupa) 60 DM.

adımlar

❑ Su Basın Yayın ve Ticaret A.Ş. adına Sahibi: **Şefik Çalık** ❑ Genel Yayın Yönetmeni: **Zülfü Dicleli** ❑ İşletme Müdür: **Atilla Tanılkan** ❑ Yazı İşleri Müdürü: **Hüseyin Çakır** ❑ Yönetim Yeri: Peykhane Sokak No: 44 Kat: 4 Sultanahmet - İstanbul / Tel: 516 97 65 Fax: 516 11 79 ❑ Dağıtım: GAMEDA ❑ Baskı: Ilıcak Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş. Tel: 528 66 89

Lima Bildirgesi

YÜKSEK ÖĞRENİMDE ÖZERKLİK

Öğrenci Gençlik Servisi- BİLAR AŞ. DÜNYA ÜNİVERSİTELER SERVİSİ'nin (WORLD UNİVERSITY SERVICE) 1988'de yayınlanan LİMA Bildirgesi'ni tartışmaya açtı. Bildirgenin girişinde belirtildiğine göre "bildirge oluşturma" düşüncesi ilk olarak, 1984'te Nantes'ta yapılan bir özel komisyonun sorumluluğu altında yeni bir WUS programı -"Akademik Dayanışma ve İşbirliği"- başlatan bir WUS seminerinde ortaya çıktı. 1986 Eylül ayında Madrit'te uluslararası bir seminer düzenleyen Komisyon, halen Hollanda İnsan Hakları Enstitüsü'nün müdürlüğünü yapan Manfred Nowak'tan bir bildirge taslağı hazırlamasını istedi.

LİMA bildirgesi, 1988'in Aralık ayında LİMA'da toplanan WUS genel kurulu "Akademik özgürlük ve Yüksek Öğretim Kurumlarının Özerkliği" başlıklı bildirge metnini kabul etti. BİLAR AŞ. halen WUS'un Türkiye'deki muhabir komitesi durumundadır.

Bildirgenin incelenmesini ve aşağıdaki konulardaki görüşlerinizi BİLAR AŞ.'ye iletilmesi Türkiye'nin tutumunu belirlemesi için katkıda bulunacağı ifade ediliyor.

1. Bildirgede görüş olarak katılmadığınız yada daha değişik biçimde ifade edilmesini istediğiniz hususlar varsa bunları önerileriniz ile birlikte bildiriniz.

2. Bu Bildirge metninin bir kurultayda görüşülmesi sizce yararlı olur mu?

3. Akademik özgürlük ve üniversite özerkliği konularında bu beyannamedeki ölçülere göre Türkiye'deki durumu kısaca değerlendirebilir misiniz?

4. Bu bildirgenin görüşüleceği kurultayda Türkiye'nin durumunun da tartışılması sizce yararlı olur mu?

ADRES: GMK Bulvarı, Onur İşhanı 6. Kat No: 148 KIZILAY-ANKARA TEL: 1175843

LİMA BİLDİRGESİ

Başlangıç

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 40. yıldönümünde 6-10 Eylül tarihleri arasında Lima'da toplanan DÜNYA ÜNİVERSİTELER SERVİSİ (WUS) Altmışsekizinci Genel Kurulu,

İnsan hakları alanında, başta İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Andlaşması ve Eğitimde Ayrımcılığa Karşı UNESCO Andlaşması olmak üzere Birleşmiş Milletler'in ve diğer evrensel ve bölgesel örgütlerin oluşturdukları geniş kapsamlı uluslararası standartları **gözeterek,**

Üniversite ve akademik kuruluşların, insanların ekonomik, sosyal, kültürel, temel ve politik haklarının yaşama geçirilmesini takip etmekle yükümlü olduklarına **inanarak,**

Eğitim hakkından yalnızca, akademik özgürlüğün var olduğu ve yüksek öğretim kurumlarının özerk oldukları bir ortamda tüm anlamıyla yararlanılabileceğini **göz önüne alarak,**

Akademik çevrenin doğası gereği politik ve ekonomik baskılar karşısındaki savunmasızlığını **akılda tutarak,**

a) Her insan eğitim hakkına sahiptir.

b) Eğitim insan kişiliğinin ve onurunun tam gelişimini sağlamaya yöneliktir ve insan haklarına, temel özgürlüklere ve barışa duyulan saygıyı pekiştirir. Eğitim tüm insanların özgür ve eşitlikçi bir toplumun kurulmasına etkin biçimde katılmalarını sağlar ve tüm uluslar, tüm dini ve etnik gruplar ile tüm ırklar arasında anlayışı, hoşgörüyü ve dostluğu geliştirir. Eğitim kadınlarla erkekler arasında karşılıklı anlayışı, saygıyı ve eşitliği geliştirir.Eğitim, toplumsal eşitlik, barış, tüm ulusların eşit gelişimi ve çevrenin korunması gibi çağdaş toplumların ana hedeflerinin kavranmasında ve bunlara ulaşılmasında bir araçtır.

c) Her devlet, her tür ırk, renk, cinsiyet, dil, din, politik ya da başka görüş, milliyet veya toplumsal köken, ekonomik durum ya da başka bir statüye ilişkin olarak herhangi bir ayrımcılık yapmadan eğitim hakkını güvence altına almalıdır. Her devlet, ulusal gelirinin uygun bir miktarını eğitim hakkından tam anlamıyla yararlanılabilmesini sağlamak amacıyla ayırmalıdır.

d) Eğitim olumlu bir toplumsal değişimin aracıdır.Dolayısıyla, eğitim her ülkenin toplumsal, ekonomik, politik ve kültürel durumundan kopuk olmamalı, bütün hak ve özgürlüklerin tam olarak edinilmesine yönelik bir biçimde statükonun değiştirilmesine katkıda bulunmalı ve daimi biçimde değerlendirilmeye açık tutulmalıdır.

Bu Bildirgeyi kamuoyuna açıklar.

Tanımlar

1 Bu Bildirgede kullanıldığı biçimiyle

a) "Akademik özgürlük", akademik bir çevre üyelerinin tek tek ya da toplu halde bilgiyi araştırma, inceleme, tartışma, belgeleme, üretme, yaratma, öğretme, anlatma veya yazma yoluyla edinmelerinde, geliştirmelerinde ve iletmelerindeki özgürlükleri anlamına gelir;

b) "Akademik çevre", bir yüksek öğretim kurumunda öğretim, araştırma, inceleme yapan ve çalışan herkesi kapsar;

c) "Özerklik", yüksek öğretim kurumlarının iç işleyişlerine, mali işlerine ve yönetimlerine ilişkin kararlar almada ve eğitim, araştırma, dışa yönelik çalışmalar ve diğer ilgili faaliyetlerde kendi politikalarını oluşturmada devlet ve toplumun tüm diğer güçleri karşısındaki bağımsızlıkları anlamına gelir;

d) "Yüksek öğretim kurumları" üniversitelerden, orta öğretim sonrası eğitim veren diğer kuruluşlardan ve bunlarla ilgili araştırma ve kültür merkezlerinden oluşur.

2 Yukarıdaki tanımlar, akademik özgürlüğün ve özerkliğin bu Bildirgede getirilen kısıtlamalara tabi olmadıkları anlamına gelmez.

Akademik Özgürlük

3 Akademik özgürlük, üniversitelerin ve diğer yüksek öğretim kurumlarının üstlendikleri eğitim, araştırma, yönetim ve hizmet işlevleri için vazgeçilmez bir ön koşuldur. Akademik çevrenin tüm üyeleri herhangi bi ayrım yapılmaksızın ve devletten ya da herhangi bir başka kaynaktan gelebilecek müdahale veya baskı endişesini taşımadan işlevlerini yerine getirme hakkına sahiptir.

4 Devletler akademik çevrenin tüm üyeleri için İnsan Hakları Konusunda Birleşmiş Milletler Anlaşmalarında tanınan temel, politik, ekonomik, sosyal ve kültürel hakları sağlamak ve bunlara saygı göstermekle yükümlüdür. Akademik çevrenin her üyesi, başta düşünce, vicdan, din, ifade, toplanma ve örgütlenme özgürlükleri olmak üzere kişinin özgürlüğü ve dokunulmazlığı ile seyahat özgürlüğünden yararlanır.

5 Akamedik çevreye girme olanağı toplumun tüm üyeleri için hiç bir engelleme olmaksızın eşit olacaktır. Herkes, yetenekleri temelinde, hiç bir ayrım yapılmaksızın öğrenci, öğretmen, araştırmacı, işçi ya da yönetici olarak akademik çevre içinde yer alma hakkına sahiptir. Akademik çevrenin fırsat eşitliğine sahip olmamış üyeleri için eşitliğin sağlanmasını fiilen hızlandırmaya yönelik geçici önlemler, fırsat ve muamele eşitliği sağlama amaçlarına ulaşıldığında sona erdirilmek koşuluyla ayrımcı girişimler olarak değerlendirilmez. Tüm devletler ve yüksek öğretim kurumları öğretim üyeleri ve araştırmacılar için istikrarlı ve güvenceli bir istihdam sistemini temin ederler.

Akademik çevrenin hiç bir üyesi, akademik çevrenin demokratik yollarla seçilmiş bir organı önünde adil bir savunma yapılmadan görevinden alınamaz.

6 Akademik çevrenin araştırma işlevi ile ilgili tüm üyeleri, bilimsel araştırmanın evrensel ilke ve yöntemlerine tabi olarak, herhangi bir müdahaleye maruz kalmaksızın araştırma çalışmalarını sürdürme hakkına sahiptir. Bu kişiler aynı zamanda araştırmalarının sonuçlarını başkalarına özgürce iletme ve sansürsüz yayınlama hakkına da sahiptir.

7 Akademik çevrenin öğretimle ilgili tüm üyeleri, öğretimin kabul edilmiş ilkelerine, standartlarına ve yöntemlerine tabi olarak, herhangi bir müdahaleye maruz kalmaksızın öğretme hakkına sahiptir.

8 Akademik çevrenin tüm üyeleri, dünyanın herhangi bir yerindeki meslekdaşları ile temas halinde olma özgürlüğü kadar eğitim kapasitelerini geliştirme özgürlüğünden de yararlanırlar.

9 Tüm yüksek öğretim öğrencileri mevcut müfredat içinden istediği branşı seçme hakkı ve edindiği bilgi ve deneyimin resmi olarak tanınması hakkı da dahil olmak üzere, öğrenim özgürlüğünden yararlanırlar. Yüksek öğretim kurumları öğrencilerin mesleki ihtiyaçlarını ve beklentilerini karşılamayı amaçlamalıdır. Devletler, eğitimlerini sürdürebilmek için yardıma ihtiyacı olan öğrencilere gerekli kaynakları sağlamalıdır.

10 Tüm yüksek öğretim kurumları öğrencilerin, kurumun idari organlarında yer almalarını temin ederler. Tüm devletler ve yüksek öğretim kurumları öğrencilerin herhangi bir ulusal ya da uluslararası sorunları ilgili görüşlerini tek tek ya da toplu halde ifade etme haklarına saygı gösterirler.

11 Devletler, tüm orta öğretim mezunları veya yüksek öğretim düzeyinde öğrenimlerini sürdürebileceklerini ispat edebilecek diğer kişiler için ücretsiz bir yüksek öğretim sistemi tasarlamak, düzenlemek ve yaşama geçirmek için tüm gerekli önlemleri almalıdırlar.

12 Akademik çevrenin tüm üyeleri, çıkarlarını korumak amacıyla sendikalar kurma ya da sendikalara katılma hakkı da dahil olmak üzere, başkalarıyla birlikte örgütlenme özgürlüğü hakkına sahiptir. Akademik çevrenin tüm kesimlerinin sendikaları, kendi alanlarına tekabül eden mesleki standartların oluşturulmasına katılmalıdırlar.

13 Yukarıda sıralanan hakların kullanılması bazı özel görev ve sorumlulukları da birlikte getirir ve başkalarının haklarının korunması için gerekli olan bazı kısıtlamalara tabi tutulabilir. Öğretim ve araştırmalar mesleki standartlara tümüyle uyularak sürdürülmeli ve toplumun karşı karşıya bulunduğu çağdaş sorunlara yanıt verir nitelikte olmalıdır.

Yüksek Öğrenim Kurumlarının Özerkliği

14 Tüm yüksek öğretim kurumları, kişilerin ekonomik, sosyal, kültürel, temel ve politik haklarının gerçekleşmesini gözetir ve bilim ve teknolojinin bu hakları zedeleyecek biçimde kötüye kullanılmasını önlemek için çaba gösterir.

15 Tüm yüksek öğretim kurumları ilgilerini toplumun karşı karşıya bulunduğu çağdaş sorunlara yöneltirler. Bu amaçla, bu kurumların müfredatları ve faaliyetleri bir bütün olarak toplumun ihtiyaçlarına yanıt verir. Yüksek öğretim kurumları, kendi toplumlarında politik baskıları ve insan hakları ihlallerini kınamalıdırlar.

16 Tüm yüksek öğretim kurumları diğer benzeri kurumlar ve kendi akademik çevreleri içindeki bireylerle, baskıya maruz kaldıkları zaman dayanışma maddi ya da manevi olabilir ve baskı kurbanlarına sığınma, iş ya da eğitim olanakları sağlamayı içermelidir.

17 Tüm yüksek öğretim kurumları, bilimsel ve teknolojik bağımlılığı önlemek ve bilginin edinilmesi ve kullanılmasında dünyadaki tüm akademik çevrelerin eşit konuma sahip olmalarını sağlamak için çaba göstermelidir. Bu kurumlar bölgesel, politik ya da benzeri diğer engelleri aşan uluslararası bir akademik işbirliğini teşvik etmelidirler.

18 Akademik özgürlükten gerektiği gibi yararlanmak ve yukarıdaki maddelerde sözü geçen yükümlülüklere uymak, yüksek öğretim kurumlarının üst düzeyde özerkliğe sahip olmasına gerektirir. Devletler, yüksek öğretim kurumlarının özerkliğine müdahale etmemekle ve toplumdaki diğer güçlerin müdahalelerini de önlemekle yükümlüdürler.

19 Yüksek öğretim kurumlarının özerkliği, ilgili akademik çevrenin tüm üyelerinin aktif katılımını içeren demokratik bir öz-yönetimle gerçekleşir. Akademik çevrenin tüm üyeleri, herhangi bir ayrım yapılmaksızın akademik ve idari işlerin yürütülmesinde yer alma hakkına ve olanağına sahiptirler. Yüksek öğretim kurumlarının tüm yönetim organları özgürce seçilir ve akademik çevrenin değişik kesimlerinden temsilcileri içerir. Özerklik, eğitim, araştırma, dışa yönelik çalışmalar, kaynakların kullanımı ve diğer ilgili faaliyetlerle ilgili politikaların belirlenmesine ve yürütülmesine ilişkin kararları kapsamalıdır.